

LIMINGAN KUNTA

Talousarvio 2022

Taloussuunnitelma 2023 - 2024

KH

29.11.2021

Sisällys

1.	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	3
2.	TALOUSARVION YLEISET PERUSTEET	5
2.1	TOIMINTAYMPÄRISTÖ	5
2.1.1	VÄESTÖNKEHITYS JA KUNNAN OSA-ALUEIDEN KEHITTÄMINEN	6
2.1.2	ELINVOIMA JA TYÖLLISYYS	8
2.1.3	MAANKÄYTTÖ JA ASUNTORAKENTAMINEN	9
2.2	TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT	10
2.2.1	TALouden KEHITYSNÄKYMÄT	10
2.2.2	KUNTATALOUS	11
2.2.3	LIMINGAN KUNNAN KEHITYSNÄKYMÄT	12
3.	LIMINGAN KUNNAN STRATEGISET LINJAUKSET JA TAVOITTEET	15
3.1	LIMINGAN VISIO JA TOIMINTAA OHJAAVAT ARVOT	15
3.2	STRATEGISET TAVOITTEET	17
4.	TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN KONSERNIJOHDOLLE JA KUNNAN EDUSTAJILLE TYTÄRYHTEISÖISSÄ	22
4.1	LIMINGAN KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN TULOSTAVOITTEET	23
4.1.1	LIMINGAN VESIHUOLTO OY	23
4.1.2	LIMINGAN ASUNNOT OY	23
4.1.3	LIMINGAN KEHITYS OY	24
4.1.4	KIINTEISTÖ OY LAKEUSTALO LIMINKA	24
4.1.5	KIINTEISTÖ OY LIMINGAN VANAMO	24
5.	TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA	25
6.	TUOSLASKELMAOSA	26
7.	RAHOITUSOSA	33
8.	KÄYTTÖTALouden SITOVUUS PALVELUALUEITTAIN	36
8.1	KONSERNIPALVELUT	37
8.2	ELINVOIMAPALVELUT	41
8.3	SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT	45
8.4	PERUSTURVAPALVELUT	51
9.	INVESTOINTIOSA	56
10.	LIKELAITOKSET	63
10.1	KUNNALLISTEKNIikka LIKELAITOS	63
10.2	RUOKA-, PUHTAUS- JA KIINTEISTÖPALVELUJEN LIKELAITOS	67

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Sosiaali- ja terveydenhuolto on siirtymässä vaiheittain isommille hartioille, pois kuntien päätösvallosta. Tammi-kuussa 2022 pidettävissä hyvinvointialueiden vaaleissa valitaan maakuntatasolle päättäjät, jotka ratkovat ja linjaavat maaliskuusta alkaen tulevan Hyvinvointialueen asioita. Kunnat pääsevät tai menettävät sotevallan vuoden 2023 alusta lukien. Samalla kunnat menettävät valtionosuuksia, jotka ovat sidottuja vuoden 2021 tilipäätökseen sekä vuoden 2022 talousarvioon. Kuntien ei ole siten tässä tilanteessa järkevää tehdä uusia merkittäviä avauksia palvelujen laajentamisessa ja samalla kustannusten lisäämisessä. Kunta menettää sitä enemmän valtionosuuksia mitä enemmän kustannuksia muodostuu. Kaikki eurot ovat jatkossa pois oman kunnan kehittämisestä.

Kunnan rooli muuttuu siten merkittävästi. Painopistettä ja resursseja on pyritty siirtämään myös vuoden 2022 talousarvioissa uudelleen, huomioiden strategian painotukset. Uudet painopisteet ovat sivistystoimi, elinvoiman vahvistaminen sekä hyvinvoinnin edistäminen.

Limingan kunnan talousarviossa hyvinvoinnin edistäminen näkyy liikunta- ja virkistyspalveluiden kehittämisenä sekä selvityksinä, mm. Rantakylän ja Ruutikankaan alueet, Tupoksen vapaa-aikapalvelut sekä uimahallin esiselvityksenä. Kulttuuripalvelut on merkittävä osa hyvinvointipalveluja ja investointiohjelmassa on myös varaus Vilho Lampi kulttuurikeskuksen suunnitteluun. Jos kunta haluaa valtion rahoitusta investointihankkeisiin, tulee suunnittelu ja rahoitusta hakea vuosia ennen mahdollista rakentamista. Niin myös mahdollisen kulttuurikeskuksen ja uimahallin osalla. Lopulliset päätökset investoinneista ehditään tehdä, kun valtion rahoituspäätökset ja kunnan talouden tilanne tarkentuu soten jäljiltä. On kuitenkin välttämätöntä ennakoita ja suunnitella pitkäjänteisesti.

Hyvinvointia tulee koordinoita ja johtaa ja sen vuoksi perusturvajohtajan virka on muutettu jo aikaisemmin hyvinvointi- ja henkilöstöjohtajan viraksi 01.01.202 alkaen. Budjetissa on esitetty myös 11 kpl virkojen ja toimien vakinaistamista, siltä osin kuin henkilöstötarve on pysyvä ja perusteet vakinaistamiseen on olemassa. Haluamme olla hyvä työnantaja ja pitää henkilöstöstä kiinni pysyvillä työsuhteilla ja tarjoamalla mm. erilaisia liikuntaryhmiä, joihin osallistua. Lapsimäärän kasvaessa vuoden alusta lukien perustetaan kokonaan uusi päiväkotiryhmä mikä vaatii 5 kpl työntekijöitä. Näin myös henkilöstön hyvinvointi ja resurssi on pyritty huomioimaan.

Investointien kokonaismäärä on 5,7 Me. Se perustuu varsin monilta osin tehtyihin selvityksiin ja suunnitelmiin mm. katujen kunnossapitoselvitys ja leikkipuistojen kehittämiselvitys. Ohjelmia toteutetaan vaiheittain kunnan taloudellisen kantokyvyn mukaisesti. Pääosa investoinneista kohdistuu kunnallistekniikan rakentamiseen uusilla kaava-alueilla kuten Kotiranta ja Ankkurilahti. Tavoitteena on mahdollistaa 50 omakotitontin rakentaminen Kotirannan alueella vuonna 2022. Suurin yksittäinen investointi on Lukion saneeraus, mikä rahoitetaan leasing rahoituksella.

Kokonaisuudessaan talousarvion laatiminen on ollut erityisen haasteellista, sote -uudistukseen ja koronaepidemian aiheuttamien epävarmuustekijöiden vuoksi. Kunnan talouden pohja on kuitenkin vahvistunut yritystoiminnan ja työpaikkojen voimakkaan kasvun seurauksena. Limingan työpaikkamäärä on kasvanut suhteellisesti eniten, noin 34,7% vuosina 2017-2019. Tämä ei olisi mahdollista ilman panostuksia elinvoiman resursseihin.

Erityisesti verotulojen ennustaminen on ollut haasteellista, jota kuvaa eri asiantuntijatahojen varsin paljon toisistaan poikkeavat ennusteet. Kuntien palkkasumma kasvoi 46:ssa kunnassa yli 6%, joista Liminka oli yksi. Palkkasumman kasvu ennakoi kohtuullisen hyvää verotulojen kasvua.

Iso kiitos henkilöstölle talousarvion laatimisesta sumuisessa ympäristössä.

Hyvä, Parempi, Liminka

Pekka Rajala

kunnanjohtaja

2. TALOUSARVION YLEISET PERUSTEET

2.1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kuntien toimintasektoria värittää edelleen voimakkaasti Covid-19 epidemian vaikutukset, joiden odotettiin heikkenevän kesään 2021 mennessä rokoteohjelmien etenemisen myötä. Tautimäärät ovat silti edelleen pysyneet odotettua korkeampina. Pääosin epidemia vaikuttaa keskittyvän rokottamattomien ryhmään. Hallitus päätti 16.10.2021 koronapassiin liittyvän lain voimaantulosta, jolla pyritään tukemaan yhteiskunnan avaamista ja yritysten toimintaedellytyksiä niillä alueilla, joilla on voimassa epidemiaan liittyviä rajoituksia. Nykyistä vakaampi epidemiatilanne mahdollistaisi rajoitusten lieventämisen/purkamisen. Tämän hetken arvioiden mukaan yhteiskunnan laajempi avaaminen ei onnistu ennen kevättä 2022, mikäli koronapassin käyttöönottoa ei laajenneta nykyisestään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja pelastustoimen järjestämistä koskeva lakimuutos hyväksyttiin eduskunnassa kesällä 2021. Uudistuksen voimaanpanolaki tuli voimaan 1. heinäkuuta lähtien ja viimeiset lait tulevat voimaan 1.1.2023. Suomeen on muodostettu 21 hyvinvointialuetta, joille tullaan siirtämään vuoden 2023 alusta lähtien kuntien ja kuntayhtymien nykyiset sosiaali- ja terveydenhuollon, sekä pelastustoimen tehtävät. Maakuntien toiminnan organisoitumiseen liittyvät aluevaalit käynnistyvät 23.1.2022, joissa valitaan maakuntien toimintaa ohjaava poliittinen toimielin. Henkilöstön näkökulmasta muutos toteutetaan liikkeen luovutuksena; henkilöstö siirtyy kunnista hyvinvointialueelle nykyisin ehdoin. Siirtyvän henkilöstön osalta on meneteltävä yhteistoimintalain ja -menettelyn mukaisesti. Kunnilla ja tulevilla sote-alueilla on tällä hetkellä yhteisiä toimintoja muun muassa tukipalveluiden (esim. puhtaanapito, ruokahuolto ja kiinteistöpalvelut) järjestämisessä. Tulevat sosiaali- ja terveyspalveluiden maakuntaorganisaatiot eivät voi nykyisen lain mukaan ostaa kunnilta tukitoimintoihin liittyviä palveluita.

Kuntien väestön lukumäärä kasvaa Tilastokeskuksen ennusteiden mukaan vuoteen 2031 saakka, jonka jälkeen väestömäärä lähtee laskuun. Ongelmana on pienten kuntien väestömäärän voimakas supistuminen ja väestöjen keskittyminen kasvukeskuksiin ja pääkaupunkiseudulle. Voimakkainta väestökato tulee ennusteiden mukaan olemaan alle 5 000 asukkaan kunnissa. Väestön keskittymisen lisäksi ongelmana on myös väestön nopea ikääntyminen ja huoltosuhteen (muun väestön osuus suhteessa työikäiseen väestöön) kasvu kaiken kokoisissa kunnissa.

Limingan kunnan strateginen näkemys korostaa toimintaympäristön ennakkointia ja nopeaa muutoshasteisiin vastaamista. Maaliskuussa 2018 hyväksytyn kuntastrategian mukaisesti kunta kehittää palveluitaan ja toimintaansa vastaamaan tulevaisuuden muutostarpeisiin. Kunta on muun muassa kehittänyt omia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluitaan ja niihin liittyviä toimintatapoja ja siten valmistautunut myös tulevaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen.

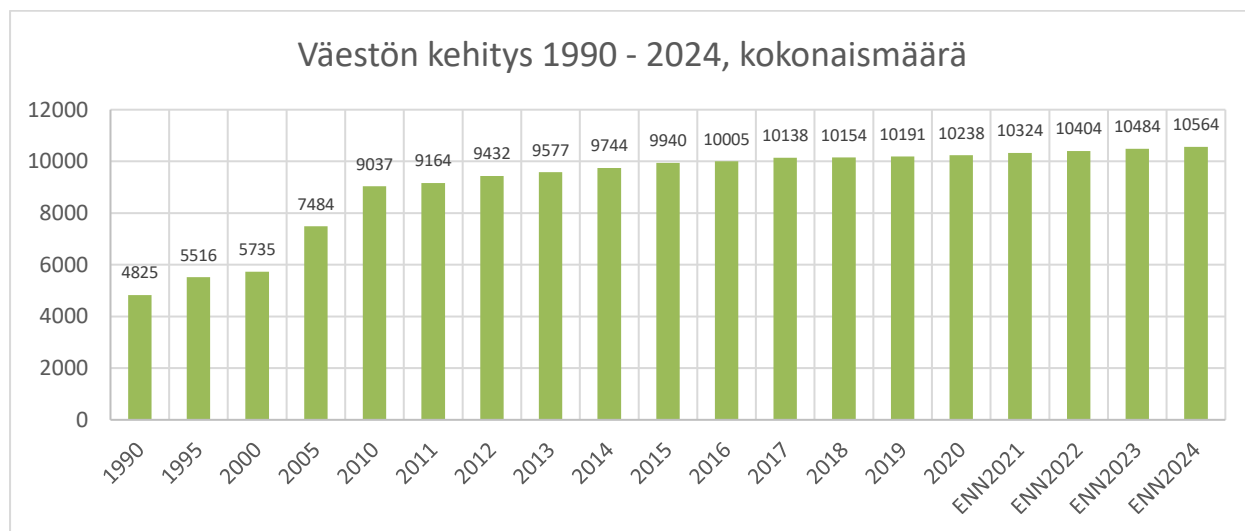
2.1.1 VÄESTÖNKEHITYS JA KUNNAN OSA-ALUEIDEN KEHITTÄMINEN

Limingan kunnan väkiluku vuoden 2020 lopussa oli 10 238 henkilöä. Väestö kasvoi vuonna 2020 0,46 %. Asukasluvun kasvu muodostui pääosin luonnollisesta väestönlisäyksestä, nettomuutto vuonna 2020 oli negatiivinen.

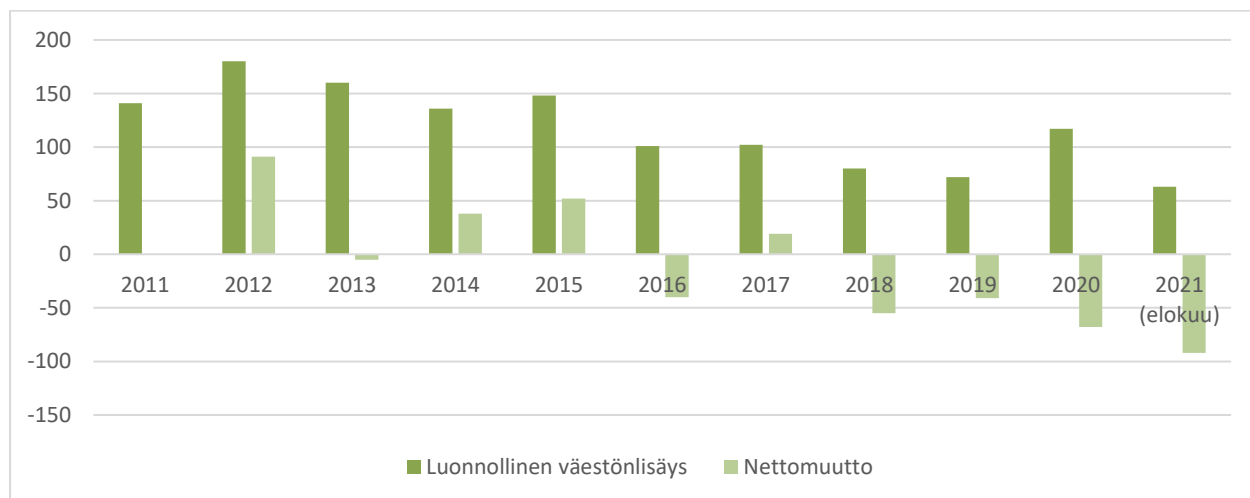
Vuonna 2022 väestönkasvu ei todennäköisesti toteudu tilastokeskuksen ennusteiden mukaisesti, mikäli nettomuutto saadaan käännettyä positiiviseksi tonttikaupan avulla. Vielä vuoden 2021 elokuun loppuun mennessä kunnan nettomuutto on ollut negatiivinen noin 100 henkilön verran. Tilastokeskuksen ennusteen perusteella syntyneiden määrä pysyy 140 lapsen tasolla koko talousarviosuunnittelukauden ajan. Väestönkasvuun tähtäävien toimenpiteiden tulisi keskittyä nettomuuton kääntämiseksi positiiviseksi.

Kunta kehittää palveluitaan ja vetovoimaansa edelleen tavoitteena positiivinen muuttovoitto ja luonnollinen väestönkasvu. Väestönkasvutavoite lähivuosille on keskimäärin 0,5-1,0 % vuodessa.

Kuva 1. Limingan asukasluvun kehitys ja tavoitteet (tilastokeskus + kunnan ennuste)

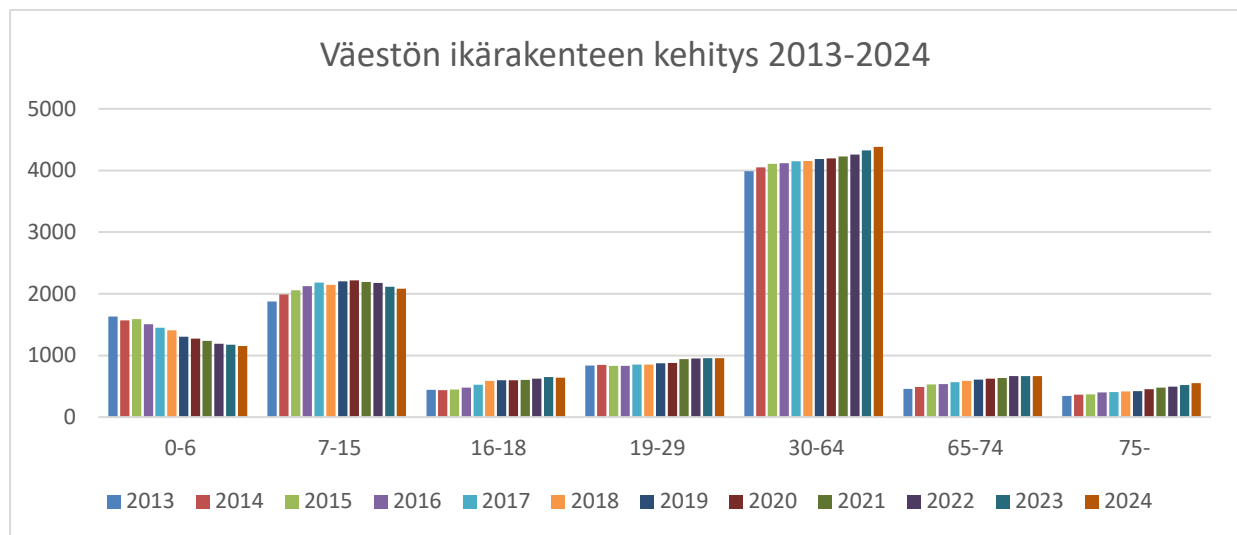
Kuva 2: toteutunut väestönkehitys 2011-2021 (elokuu)

Limingan kunnan ikärakenne painottuu lapsiin ja nuoriin sekä työikäiseen väestöön. Lasten osuus on suuri verrattuna koko maahan. Tilastokeskuksen kuntien avainluvun mukaan vuonna 2020 Limingassa alle 15-vuotiaiden osuus on 31,8 %, joka on koko maan korkein, kesiarvon ollessa 15,6 %. Limingan kunnan väestön keski-ikä 2020 oli koko maan alhaisin 32,7 vuotta (koko maan keski-ikä 43,4). Yli 65-vuotiaita oli Limingassa 10,5 % väestöstä vuonna 2020.

Lasten ja nuorten suuri määrä aiheuttaa myös haasteita palvelujen järjestämiselle. Limingan kunnan väestöllinen huoltosuhde (alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrä sataa työkäistä (15-64 vuotiaat) kohti) vuonna 2020 oli 73 %, kun koko maan keskiarvo oli 62 %. Limingan kunnan huoltosuhde ennuste vuodelle 2026 on 66,3 %. Palvelut on mitoitettu kasvavan väestöennusteen mukaan. Mikäli syntyvyys kääntyy laskuun pysyvästi, tulee palvelujen tarjontaa sopeuttaa muuttunutta tilannetta vastaavaksi.

Taulukko 3 Väestön ikärakenteen kehitys 2013 – 2024

Väestön ikärakenteen kehittämisessä 2013-2020 ja ennusteessa 2022-2024 nähdään selkeimpinä muutoksina 0-6 -vuotiaiden määrän vähentyminen ja 30-64 vuotiaiden määrän kasvu. Väestön kasvua näkyy kuitenkin kaikissa muissa ikäryhmissä paitsi alle 0-6 -vuotiaissa ja myös 7-15 -vuotiaiden määrän arvioidaan kääntyvän laskuun 2019 vuoden jälkeen. Huolimatta nuorempien ikäluokkien voimakkaasta vähentymisestä, yli 65 -vuotiaiden määrän kasvu johtaa huoltosuhteen (muun väestön osuus suhteessa alle 15 -vuotiaiden ja yli 65 -vuotiaiden määrään) heikkenemiseen tulevien vuosien aikana.

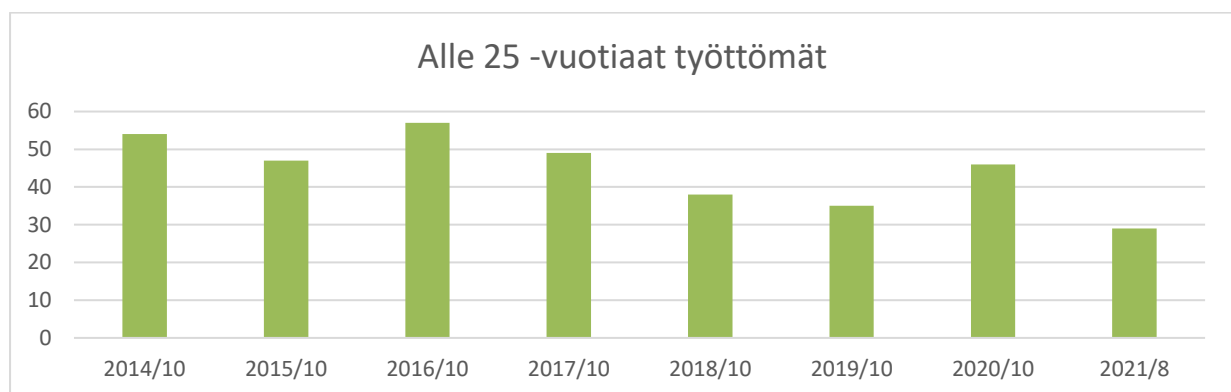
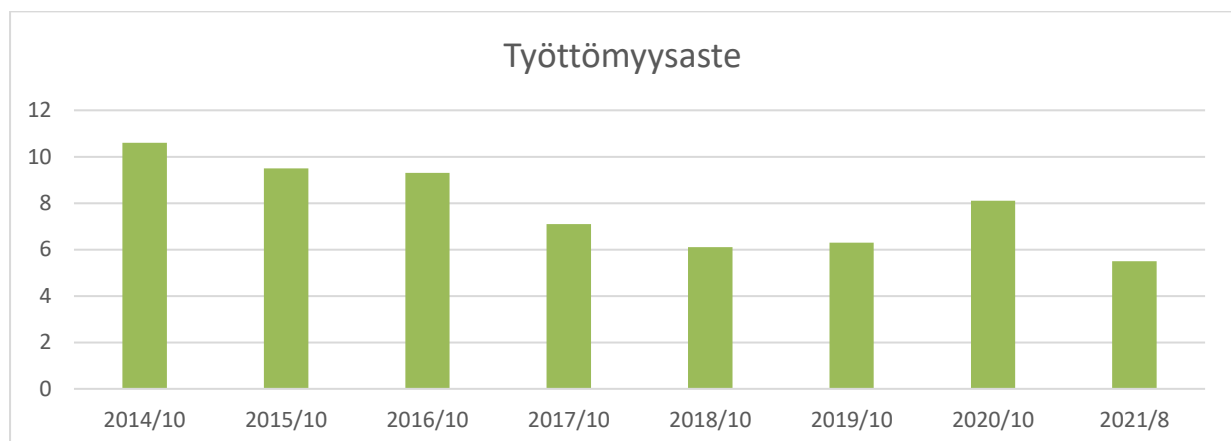
2.1.2 ELINVOIMA JA TYÖLLISYYS

Limingassa on hyvin koulutettua, nuorta työvoimaa. Vähintään keskiasteen tutkinnon suorittaneita oli vuonna 2020 75,9 % (koko maan keskiarvo 73,8 %) 15 vuotta täyttäneistä ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneita 33,5 % (koko maan keskiarvo 32,2 %).

Työpaikkaomavaraisuuteen vaikuttaa väestönkasvu nopean väestönkasvun aikana työpaikkaomavaraisuus laskee. Myös Oulun läheisyys vaikuttaa Limingassa merkittävästi työpaikkaomavaraisuuteen, sillä Oulun ja sen lähiympäristön tarjoamat työpaikat ovat myös liminkalaisten helposti saavutettavissa.

Vuoden 2020 lopussa Limingan kunnan työttömyysaste oli 10,3 % (7,1 % vuonna 2019). Työttömyys on alkanut elpymään koronaepidemian pahimman vaiheen jälkeen kevään ja kesän 2021 aikana. Elokuussa 2021 Limingan kunnan työttömyysaste 5,5 % on Pohjois-Pohjanmaan toiseksi parhaimmalla sijalla. Koko maan työttömyysaste oli samaan aikaan 10,7 % ja Pohjois-Pohjanmaan 10,6 %. Limingassa työttömyysaste on koko maata ja Pohjois-Pohjanmaata selkeästi alhaisempi. Elokuussa 2021 työttömiä työnhakijoita oli yhteensä 240, joista pitkäaikaistyöttömiä on yhteensä 81.

Avoimia työpaikkoja kunnassa oli 2021 syyskuussa 73 kappaletta (33 lokakuussa 2020).

2.1.3 MAANKÄYTTÖ JA ASUNTORAKENTAMINEN

Maankäytön tulevat suuntaviivat on esitetty kuntastrategiaan sisältyvässä kasvualuetarkastelussa. Asuntorakentaminen tulee vuonna 2022 keskittymään kirkonkylässä ensisijaisesti Kotirantaan sekä Tupoksessa Saunarannan alueille. Kuntastrategian talousarvion mukainen asuntotuotantotavoite on noin 80 asuntoa vuodessa.

2.2 TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT

2.2.1 TALOUDEN KEHITYSNÄKYMÄT

Maailmantalous on koronaepidemian sulkutoimenpiteiden aiheuttaman romahduksen jälkeen lähtenyt elpymään rokotusten edistymisen, rajoitusten purkamisen ja finanssipoliittisen elvyttämisen myötä. Tällä hetkellä kasvu on nopeinta Kiinan ja Yhdysvaltojen alueella, mutta ensi vuonna kasvuvauhdin ennustetaan kiihtyvän myös euroalueella. Teollisuuden tuotannossa on osin näkyvissä tuotannon kyvyttömyys pysyä tämän hetken kysynnän perässä. Tämä ilmiö on näkyvillä etenkin eletroniikka- ja rakennusteollisuuden joissakin tuotteissa, joissa kysyntä ylittää potentiaalisen tarjonnan. Myös asuntojen uudistuotanto on ollut ennustettua voimakkaampaa vuoden 2021 aikana. Rakentamisen ennustetaan tällä hetkellä kääntyvän laskuun vasta vuoden 2023 aikana. Talouden elpymisvauhti ja kasvu ovat yllättäneet positiivisesti kevään ja kesän 2020 aikana muodostettuihin kasvuennusteisiin suhteutettuna.

Vuoden 2021 alkupuoliskon aikana maailmankauppa on jatkanut vuoden 2020 loppupuolelle alkanutta nopeaa kasvua. Ulkomaankaupan kasvua edesauttaa maailmantalouden vahvistuminen, finanssipoliittiset elvytystoimet sekä Suomen vientituotteiden kysynnän kasvu. Toisaalta kyvyttömyys vastata kysyntään komponentti- ja väliuotepulasta johtuen, rajoittaa kasvunäkymiä lähivuosien aikana. Myös matkailun osalta koronaepidemia viivyttää edelleen alan toiminnan elpymistä. Kokonaisuutena palveluiden ulkomaankaupan kasvua hidastaa matkailun ja kuljetusten hidas toipuminen, mutta muilla alueilla kasvunäkymät ovat hyvät. Vuonna 2022 tavaroiden ja palveluiden ennustetaan kasvan yhteensä 5,8 prosenttia.

Yksityisen kulutuksen kasvuvauhti on toteutunut hitaampana rajoitustoimien varovaisen purkuvauhdin johdosta. Palveluiden kysynnän uskotaan pääsevän kunnolla vauhtiin vasta 2021 vuoden loppupuolella rajoitustoimien purkamisen myötä. Kotitalouksien säästämisaste on ollut 2020 vuoden alusta lähtien ennätyskorkealla tasolla, jonka voidaan ennakoida tarkoittavan patoutunutta kysyntää etenkin palveluiden hankinnoissa. Vuonna 2022 tämä tulee todennäköisesti näkymään yksityisen kulutuksen nopeampana kasvuna suhteessa todellisen ostovoiman kasvuun. Palveluyritysten tilanne näyttää keskimäärin hyvältä etenkin vuoden 2022 osalta.

Työllisyyden kehitys on ollut positiivista kesäkuusta 2020 lähtien ja yritysten toimintaedellytysten kehitysnäkymät tulevat näkymään myös työllisyyden positiivisena kehityksenä. Palveluyritysten myönteiset kehitysnäkymät tulevat vaikuttamaan positiivisesti työllistymiseen.

Lähde: VM, Kuntaliitto

2.2.2 KUNTATALOUS

Kuntatalous kehittyy kokonaisuutena heikompaan suuntaan vuoden 2022 aikana, kun koronatuet poistuvat kuntien tulopohjasta ja valtionosuuksia leikataan. Paikallisella verotulojen kehityksellä on ratkaiseva merkitys yksittäisen kunnan kannalta, sillä valtionosuusrahoituksella talouden elpymisestä aiheutuvaa kustannustason kasvua ei pystytä kattamaan. Kuntien vuosikatteen ennustetaan heikkenevän vuoden 2022 aikana yhteensä noin miljardilla eurolla ja kuntien yhteenlasketun tuloksen ennustetaan painuvan nollassa. Samaan aikaan toiminnan ja investointien rahavirran taso on 1,9 miljardia euroa alijäämäinen, mikä tarkoittaa kuntien yhteenlasketun velkamäärän kasvua.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja pelastustoimen järjestämistä koskeva lakimuutos hyväksyttiin eduskunnassa kesällä 2021. Uudistuksen voimaanpanolaki tuli voimaan 1. heinäkuuta lähtien ja viimeiset lait tulevat voimaan 1.1.2023. Suomeen on muodostettu 21 hyvinvointialuetta, joille tullaan siirtämään vuoden 2023 alusta lähtien kuntien ja kuntayhtymien nykyiset sosiaali- ja terveydenhuollon, sekä pelastustoimen tehtävät. Henkilöstön näkökulmasta muutos toteutetaan liikkeen luovutuksena; henkilöstö siirtyy kunnista hyvinvointialueelle nykyisin ehdoin. Palveluiden tuottamisvastuun näkökulmasta muutos on selkeä, mutta kuntien toiminnan rahoitukseen muutos aiheuttaa epävarmuutta. Verotujen ja valtionosuuksien tasosta vuodesta 2023 eteenpäin ei ole vielä varmuutta. Tämän hetken tietojen perusteella kunnallisveroprosentteja alennetaan tasasuuruiseksi 12,39 prosenttiyksikköä. Valtionosuuksien osalta tiedossa on ainoastaan kuntaliiton ja valtionvarainministerion arviolaskelmat, joiden kokonaisvaikutukset ovat vaihdelleet suunnittelun edetessä, sekä myös ajoittain poikenneet toisistaan merkittävästi.

Kuntatalouden menojen kasvun arvioidaan hidastuvan vuoden 2022 aikana 2,4 %:n tasolle, kun koronaepidemian hoitoon liittyvät tarpeet vähentyvät rokotusten etenemisen myötä. Epävarmuutta tähän arvioon tuo kuitenkin epidemian aikana muodostunut palveluvelka muiden sairauksien hoitoon, jonka suuruus ei ole tällä hetkellä vielä tiedossa. Oletuksena kuitenkin on, että perusturvapalveluihin muodostuu kysyntäpiikki epidemian jälkeen. Kuntatalouden tulojen on arvioitu heikentyvän voimakkaasti vuoden 2022 aikana. Kuntatalousohjelmassa tulojen määrän kokonaisvähentymiseksi on arvioitu 8,3 %, joka perustuu muun muassa koronatestaukseen budjetoidun rahoituksen ja korona-avustusten päättymiseen. Samaan aikaan verotulojen kasvun ennustetaan hidastuvan valtakunnan tasolla 1,2 %:in. Kasvua hidastaa etenkin yhteisöverotuotosten jako-osuuden määräaikaisen korotuksen päättymisen.

Valtionosuudet kasvavat valtakunnallisesti ensi vuonna 6,1 %, yhteensä 600 milj. euroa hallitusohjelman mukaisten tehtävälaajennusten (117 milj. euroa), valtionosuuden tason korotuksen (246 milj. euroa) ja indeksitarkistuksen (2,5 %: 188 milj. euroa) myötä. Kasvun kuntakohtaiset vaikutukset vaihtelevat suuresti muun muassa väestökehityksestä johtuen. Kunnille valtionosuuksien kasvusta noin puolet muodostuu veromenetysten kompensaaion kautta.

Kohtalaisen hyvistä talouden kasvunäkymistä huolimatta ne voivat osoittautua kuntatalouden kannalta ylioptimistisiksi. Epävarmuutta suunnitteluun tuo muun muassa kustannustason kasvu ja palkkaratkaisu, joka ei ole vielä tulevien vuosien osalta tiedossa. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus voi tuoda väliaikaisesti kuntaan merkittävän määrän erilaisia valmistelutehtäviä, joiden kokonaisvaikutuksia ei vielä tiedetä.

Lähde: VM, Kuntaliitto

2.2.3 LIMINGAN KUNNAN KEHITYSNÄKYMÄT

Limingan kunta on kasvanut ja kehittynyt pitkäjänteisellä työllä elinvoimaiseksi ja vireäksi kasvukunnaksi. Kunnan kasvun myötä myös sen palvelutoiminnan on ollut välttämätöntä kasvaa, mikä on näkynyt toimintakulujen ajoittain suurenakin kasvuna. Kunnan kiinteistöissä ilmenneet sisäilmaongelmat ovat lisänneet investointimenoja viime vuosien aikana. Haasteisiin on vastattu ripeästi ja avoimesti. Tällä hetkellä Limingan kunnan kiinteistökanta on keskimäärin hyvässä kunnossa ja kuntalaisille pystytään tarjoamaan terveelliset ja turvalliset tilat. Investointien johdosta velkamäärä viime vuosien aikana on kasvanut. Talousarvio on laadittu siten, että seuraavan taloussuunnittelukauden 2022 - 2024 aikana velan määrä vähentyy alle kolmen tuhannen euron tasolle asukasta kohden.

Kiinteistöjen sisäilmaongelmia varten on luotu erillinen sisäilmaohjelma, joka koostuu neljästä isommasta kokonaisuudesta, jotka liittyvät läheisesti toisiinsa ja muodostavat yhtenäisen sisäilmaohjelmakokonaisuuden. Nämä neljä kokonaisuutta ovat sisäilmaongelmien ennaltaehkäisy, viestintä sisäilma-asioissa, toimintamalli sisäilmaongelmia havaittaessa sekä rakennushankkeisiin liitettävät puhtaudenhallinta- ja kosteudenhallinta-asiakirjat. Kun lukion saneeraus saadaan tehtyä, on koko kunnan rakennuskanta joko korjattu tai rakennettu uudelleen. Lähivuosina ei ole taloudellisesti mahdollista investoida merkittäviä määriä. Panostukset teiden ja alueiden ylläpitämiseen ja rakentamiseen ovat kuitenkin välttämättömiä kasvun mahdollistamiseksi.

Elinvoiman vahvistaminen on ollut keskiössä muutaman valtuustokauden ajan. Panostukset näkyvät työpaikkamäärien ja yritysten määrien voimakkaana kasvuna. Moottoritie- ja valtatieenäkyvydet kiinnostavat yrityksiä kunnan kasvun ohella.

Kunnan kansainvälistymisohjelmaa on toteutettu laajalti ja sen mukaisesti olemme mukana kaupunkiseudun yhteisissä matkailun kansainvälistymishankkeissa. Kiinnostus kunnassa tarjottaviin kohteisiin ja tuotteisiin mm. koulutusviennin osalta on kasvussa. Kunnanvaltuuston hyväksyttyä Matkailu Master Planin myös Liminganlahden osalta kehitystyötä voidaan jatkaa sen suunnassa. Koronatilanteen hellittämisen myötä matkailutoimintaa voidaan avata uudelleen. Kunta siirtyi osaltaan syrjään Liminganlahden majoitus- ja ravitsemusliiketoiminnan osalta, kun se myi liiketoiminnan Go Arctic Oy:lle, joka jatkaa toimintaa. Yrityksellä on merkittävää matkailuliiketoimintaa ja se vahvistaa luontomatkailun kokonaisuutta Limingassa.

Lähtökohtana kunnan toiminnan kehittämässä on tarjota asukkaille kuntastrategian mukaiset palvelut siten, että kunnan talous pysyy pitkällä aikavälillä tasapainossa ja kuntalaisten verorasitus kohtuullisena. Talouden tasapainottamiseksi ja sote -muutoksen johdosta kunta joutuu jatkuvasti tarkastelemaan palvelurakenteitaan. Palvelutuotannon toimintatapojen ja prosessien kriittinen arvioinnin seurauksena toimintatapojen jatkuva kehittäminen on välttämätöntä, jotta kunta pystyy jatkossakin tarjoamaan laadukkaat ja kattavat palvelut lähellä kuntalasia käytettävissä olevilla resursseilla. Palvelutuotannon kehittämässä muun muassa digitalisaatiota ja automaatiota tullaan hyödyntämään kuntastrategian linjausten mukaisesti.

Kunnan taloudenhoidon haasteet liittyvät keskeisesti toimintakulujen hallintaan. Toimintakulujen kasvua on välttämätöntä rajoittaa vastaamaan verorahoituksen kokonaiskasvua. Pitkään jatkuneiden valtionosuusleikkausten myötä kunta on joutunut vahvistamaan tulopohjaansa korottamalla tuloveroprosenttia 0,5 % -yksiköllä sekä vuodelle 2017 että vuodelle 2018. Myös toteutetut mittavat investoinnit ovat vaatineet tulopohjan vahvistamista. Tulopohjan laajentaminen ja vahvistaminen on välttämätöntä, jotta investoinnit

kyetään maksamaan. Suunnittelukaudella 2022 – 2024 välttämätöntä verojen korotuspainetta ei ainakaan tämän hetken tietojen perusteella näytä olevan. Tilanne selkeytyy, kun maakunnan tuleva rahoituspohja vahvistetaan ja kunnilta siirtyvien verotulojen ja valtionosuuksien taso on varmistunut.

Vuonna 2020 kunnan verotulot toteutuivat noin 0,8 milj. euroa talousarviota suurempana ja verotulojen kasvu näyttää jatkuvan positiivisena kuluvan vuoden lisäksi myös talousarviossa 2022. Vuoden 2019 alussa toteutetut verotukseen mittavat järjestelmämuutokset ovat vaikuttaneet verotulojen kertymisrytmiin ja aiheuttaneet hankaluuksia verotulojen seurantaan ja ennakointiin. Vuonna 2021 verotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion noin miljoonalla eurolla. Toimintakate on talousarviota laadittaessa 8,5 % (3,4 milj. euroa) kasvussa vuoden 2020 vastaavan ajan toteumaan nähden. Kasvu johtuu pääosin koronaepidemian aiheuttamasta menojen kasvun hidastumisesta/supistumisesta vertailuvuotena 2020.

Kunnan ja kuntakonsernin talousarvion taloudenhoitoon liittyvät tavoitteet talousarvion suunnitteluvuosille ovat:

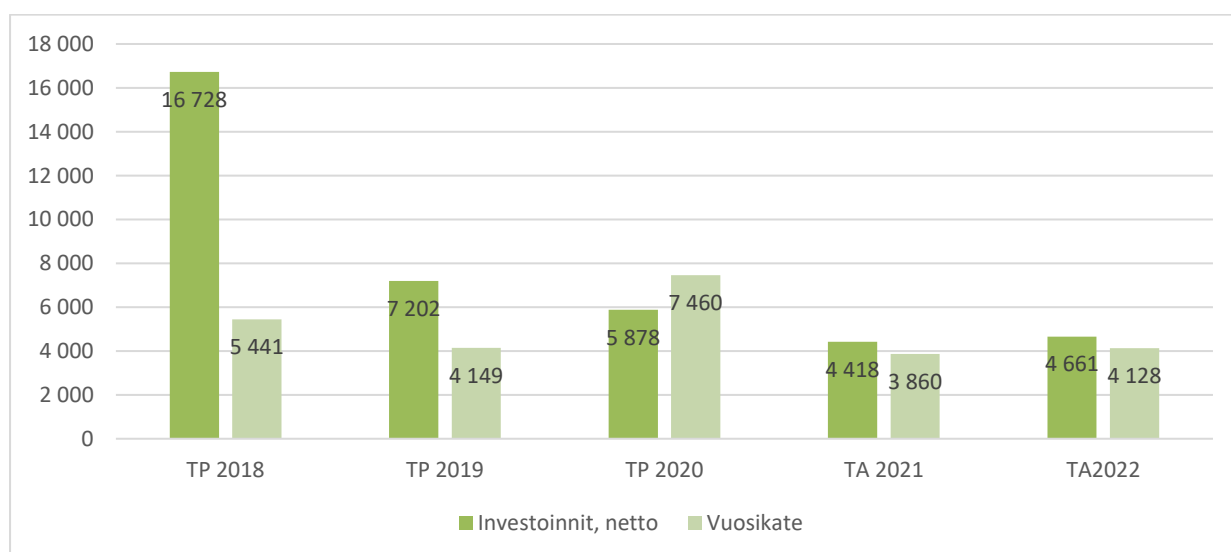
- **toimintakatteen kasvu on pienempi kuin verorahoituksen kasvu** = tulot kasvaa nettomenoja nopeammin
- **vuosikate kattaa poistot** = tilikauden tulos on positiivinen
- **konsernin lainamäärä ei kasva yli maan keskiarvion**
- **taseessa on ylijäämää valtuustokauden päättyessä**

Talousarviovuodelle riskitekijän muodostaa koronaepidemian mahdollinen pitkittyminen vuoden 2022 puolelle. Epidemian epäsuorana vaikutuksena muodostunut hyödykepula tietyissä teollisuuden tuotteissa on aiheuttanut mittavaa hintojen nousua etenkin rakennusteollisuuden joihinkin tuotteisiin sekä tietotekniisiin työvälineisiin. Riskin muodostaa myös patoutunut perusturvapalveluiden kysyntä, eli koronasta johdettu hoitovelka muiden sairauksien hoitoon. Hoitovelan määrää tai mahdollista purkautumisajankohtaa ei ole pystytty ennustamaan. Suunnitelmavuosiin 2023 ja 2024 sisältyy merkittäviä riskitekijöitä tulevasta soteuudistuksesta johtuen. Kunnan rahoituspohja suunnitelmavuosille ei ole vielä varmistunut ja tämän osalta päätöksiä valtion suunnalta odotetaan vuoden 2022 aikana. Lisäksi merkittäviä riskejä ovat mm. Limingan kunnan lainamäärän kasvu, korkomarkkinoiden kehitys, erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu, asukkaiden palvelutarpeiden kasvu sekä väestönkasvun hiipuminen.

Talouden tasapainoa tulee tarkkailla jatkuvasti ja reagoida muutoksiin nopeasti käytännön toiminnan tasolla. Vuoden 2023 alusta toteutuva sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutos tulee aiheuttamaan mittavaa sopeuttamispainetta kunnan nykyisiin toimintoihin, alkuvaiheessa etenkin tukipalveluiden osalta. Voimassa olevan lainsäädännön (sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta) perusteella kunta pystyy vuokraamaan kiinteistöjä maakunnalle kolmen vuoden ajan vuoden 2023 alusta lähtien, jonka jälkeen kiinteistöt täytyy joko yhtiöittää tai realisoida. Muiden tukipalveluiden (ateriapalvelut, puhtaanapitopalvelut, kiinteistöhoito jne.) osalta vastaavaa siirtymäaikaa ei ole, joten toiminnat täytyy joko sopeuttaa kunnan jäljelle jäävään palvelutarpeeseen tai pyrkiä löytämään mahdollisuus tuottaa palveluita erilaisten yhtiö- ja niiden omistamisjärjestelyiden kautta. Taloudellinen ja toiminnallinen riski edellä mainitun osalta on maakunnalla, sillä kunta voi sopeuttaa oman toimintansa omia tarpeita vastaaviin tuotantovolyymeihin.

Limingan kunnan talouden kehitys

	2015	2016	2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA2022
Asukasluku 31.12.	9 940	10 005	10 138	10 154	10 191	10 241	10 324	10 404
kasvu-%	2	0,7	1,3	0,2	0,4	0,5	1,7	0,8
Tuloveroprosentti	20,5	20,5	21	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5
Verotulot	29 551	29 990	31 384	32 098	33 743	35 312	35 210	37 910
Valtionosuudet	24 101	25 231	25 236	24 187	24 598	29 025	27 070	28 017
Verorahoitus yhteensä	53 652	55 221	56 620	56 285	58 341	64 337	62 280	65 927
muutos %	3,8	2,9	2,5	-0,6	3,7	10,3	10,7	5,9
e/asukas	5 398	5 519	5 585	5 543	5 725	6 282	6 033	6 337
Toimintamenot	55 704	58 793	58 764	59 258	62 338	64 064	66 572	69 561
muutos %	4,1	5,5	0,0	0,8	5,2	2,8	12,3	4,5
Toimintakate	47 602	50 650	50 673	50 722	54 054	56 757	59 512	61 695
muutos %	4,2	6,4	0,0	0,1	6,6	5,0	8,0	3,7
e/asukas	4 789	5 062	4 998	4 995	5 304	5 542	5 764	5 930
Vuosikate	5 914	4 424	5 881	5 441	4 149	7 460	3 860	4 128
e/asukas	595	442	580	536	407	728	374	397
vuosikate/poistot %	146,3	78,9	147,4	142,8	85,9	164,9	104,9	100,7
Tilikauden tulos	1871	-1186	1891	1630	100	2 936	-160	61
Investoinnit, netto	1 725	2 448	7 467	16 728	7 202	5 878	4 418	4 661
e/asukas	174	245	738	1648	708	574	428	448
Investointien tulorahoitus-%	317,6	157,0	77,0	28,5	50,3	51,3	61,0	73,1
Lainakanta	19 581	17 950	30 550	30 550	38 750	31 450	38 150	37 750
e/asukas	1 970	1 771	3 009	3 009	3 009	3 071	3 695	3 628
Omavaraisuusaste, %	62,7	64,1	64,3	55,6	51,5	54,2	-	-
Kertynyt ylijäämä	8 769	8 224	8 155	8 264	8 365	8 442	8 314	8 375
e/asukas	882	822	804	814	821	824	805	805

3. LIMINGAN KUNNAN STRATEGISET LINJAUKSET JA TAVOITTEET

Limingan kunta päivittää kuntastrategian (2018 – 2025) talousarvion yhteydessä. Päätetty kuntastrategia päivitetään talousarviokirjaan teknisenä muutoksena talousarvion hyväksymisen jälkeen.

3.1 LIMINGAN VISIO JA TOIMINTAA OHJAAVAT ARVOT

LUPAUKSET

Teemme yhdessä

Toimintamme pohjautuu kumppanuuteen ja verkostoihin

Toimimme mahdollistajana ja kumppaniemme menestys on meidän menestys

Luomme yhdessä luottamuksellista ja kannustavaa ilmapiiriä

Uskomme omaan tekemiseen

Olemme yhdessä ylpeitä kunnastamme ja uskomme siihen, mitä teemme

Päätäjinä ja työntekijöinä sitoudumme vetovoimaisen kuntakuvan vahvistamiseen

Uudistumme ja kokeilemme rohkeasti

Ymmärrämme muutoksen välttämättömyyden maailman muuttuessa

Rohkaisemme ja tuemme totuttujen toimintatapojen ja ajattelumallien kyseenalaistamista ja avointa keskustelua

Kokeilemme uusia toimintatapoja ja olemme entistä ketterämpiä

HYVÄ, PAREMPI, LIMINKA!

3.2 STRATEGISET TAVOITTEET

ELINVOIMAINEN KUNTAYMPÄRISTÖ

Lähtökohtana on kunnan elinvoiman lisääminen tukemalla yritysten kasvua, kehittymistä ja työpaikkojen lisäämistä. Elinvoiman kehittämisessä olennaista on myös työllisyys ja vetovoimainen kuntabrändi. Limingalahden hyödyntäminen luontomatkailun näkökulmasta vahvistaa kunnan matkailutoimintaa.

Tavoite	Mittari	Tavoite 2022	Tavoite 2025
Työpaikkojen ja yritysten määrä kasvaa	Uudet perustetut yritykset (kpl)	yli 70 yritystä	yli 70 yritystä / vuosi
	Vuokratut ja myydyt yritystontit (kpl)	yli 10 luovutettua tonttia	yli 10 tonttia / vuosi
	Yhteisöverotulojen kehitys	kasvu + 20 %	> 1,2 milj. €
Pohjois-Suomen paras työllisyysaste ja alle 25-vuotiaiden täystyöllisyys	Työttömyysaste (5,5 % 8/2021)	< 6 %	< 5 %
	Pitkäaikaistyöttömien määrä	< 50 henkilöä	< 30 henkilöä
	Nuorten työttömien määrä (36 henkilöä 9/2018)	< 30 henkilöä	0
	Kunnan osuus työmarkkinatuen kustannuksista (v. 2020 317 teur)	< 240 000 €	< 200 000 €
Liminka yhdeksi luonto- ja teemamatkailun kärki-kohteeksi Pohjois-Suomessa	Matkailun Masterplanin toteutumisaste	50 %	100 %
	Koulutusvientiryhmät Limingassa (kansainväliset ja kansalliset yöpyjät)	> 3-5 ryhmää /vuosi (tavoite ilman koronan vaikutusta)	> 24 ryhmää / vuosi
	Muut matkailuryhmät	> 3-5 ryhmää / vuosi > 3-5 ryhmää /vuosi (tavoite ilman koronan vaikutusta)	>24 ryhmää / vuosi
Pohjois-Suomen vetovoimaisin kuntabrändi	Sijoittuminen vetovoima-tutkimuksissa	Kolmen kärjessä Pohjois-Suomessa	Pohjois-Suomen vetovoimaisin

MAANKÄYTTÖ JA KUNTAKUVA

Maapolitiikkaa toteutetaan erillisen valtuuston hyväksymän maapolitiittisen ohjelman mukaisesti. Keskeistä on kunnan vetovoiman ja kunnan keskusta-alueen kehittäminen sekä riittävä tonttitarjonnan varmistaminen.

Tavoite	Mittari	Tavoite 2022	Tavoite 2025
Riittävä tonttitarjonta asukkaiden ja yritysten tarpeisiin	Vuosittainen tonttireservi (kaavallinen valmius) <ul style="list-style-type: none"> - asuntotontit - yritystontit joista rakentamiskelpoiset tontit <ul style="list-style-type: none"> - asuntotontit, kpl - yritystontit, kpl 	120 kpl 20 kpl 60–70 kpl 20 kpl	120-150 kpl 20 kpl 60–70 kpl 20 kpl
Kunnan muuttotase on positiivinen	Muuttotase	Muuttotase on positiivinen	Muuttotase positiivinen
Kuntakeskuksen veto-voima kasvaa	Liike-, toimitila- ja asuinrakentamisen kasvattaminen sekä tyhjien liike-tilojen väheneminen kuntakeskuksessa. Kuntakeskuksen ja Tupoksen <ul style="list-style-type: none"> - asukasluku - uudet yksityiset investointihankkeet 	+ 80 asukasta / vuosi > 5 uudisrakennushanketta	Kuntakeskuksen ja Tupoksen asukasluku ja työpaikkamäärä on merkittävästi vahvistunut
Saavutettavuus ja liikenneyhteet paranevat	Joukkoliikenteen nousijamäärät MAL-hankkeet Lähijunayhteys ja kaksoisraide.	Käyttäjien määrä kasvaa Kunnasta vähintään 1 hanke hyväksytty suunnitelmaan Lähijunaselvitys hyväksytty. Kaksoisraiteen suunnittelua jatketaan vuonna 2022.	Käyttäjien määrä kasvaa 2-3 toteutunut Kokeilu käynnistynyt. Kaksoisraide on osana valtakunnallista liikennejärjestelyohjelmaa.

HYVINVOIVAT KUNTALAISET

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on Limingassa kuntajohtamisen ytimessä. Se on kiinteä osa kuntastrategiaa sekä talouden ja toiminnan suunnittelua. Kunta luo toiminnallaan kuntalaisille hyvät edellytykset huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan.

Tavoite	Mittari	Tavoite 2022	Tavoite 2025
Hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteuttaminen	Liikuntareseptin kirjoitusmäärät, neuvonta ja ohjaus (Efficasta)	Liikkumisreseptejä 90 kpl/vuosi	Liikuntaresepti on vakiintunut toimintatapa
Liikunta painopisteenä		Liikunnan puheeksiottoja 1500/vuosi	
		Liikuntaneuvonnassa käy 80 henkilöä vuodessa	Liikuntaneuvonta on vakiintunut toimintatapa
		Liikunta- ja elintapaneuvonta ohjauksessa käy 90 henkilöä	Elintapaneuvonta on vakiintunut toimintatapa
	Lasten ja nuorten vapaa-ajan liikkuminen	Tilanne paranee kouluterveyskyselyssä 2022	
Osallistumista ja yhteisöllisyyttä tukevat toimintamallit on otettu käyttöön	Kuntalaisten kokema hyvinvointi kuntalaiskyselyssä	60 % kuntalaisista arvioi hyvinvointinsa hyväksi tai erittäin hyväksi	75 kuntalaisista arvioi hyvinvointinsa hyväksi tai erittäin hyväksi
Liminka tunnetaan monipuolisena kulttuuri-, liikunta- ja tapahtumakuntana	Keskeisten tapahtumien kävijämäärät: - Limmifest - Kesäteatteri - Wanhan ajan joulu	Kävijämäärät kasvavat vuosittain	Kävijämäärät kasvavat vuosittain
	Virkistysalueiden kehittämissuunnitelma yhteistyössä eri toimijoiden kanssa	Rantakylän ja Ruutikan kaan virkistysalueiden masterplan hyväksytty 2022	Suunnitelmista 50 % toteutettu.
	Uusien lasten, nuorten ja perheiden tapahtumat.	Kaksi uutta nuorten tapahtumaa vuoden 2022 aikana.	Tapahtumien vakiintuminen vuoteen 2025 mennessä.
	Limingan kulttuurin merkkihenkilöiden brändääminen (Ojanperä, Lampi, Tuori ja Krankka)	Suunnitelmatyö aloitettu	Suunnitelmat valmiina ja osittain toteutuksessa. Kulttuuripääkaupunkivuoteen valmistautuminen.

TALOUDEN TASAPAINO JA JOHTAMINEN

Kunnan perustehtävien hoitaminen ja strategisten päämäärien saavuttaminen edellyttää suunnitelmallista ja pitkäjäteistä taloudenhoitoa. Palvelut järjestetään palveluiden järjestämissuunnitelmien ja talouden reunaehdot huomioiden. Johtamisessa ja taloudenhoidossa huomioidaan yhä enemmän konsernin kokonaisuus. Kunta kehittää asiointipalveluita entistä sähköisempään muotoon. Yhteisöllisyyttä ja kuntalaisten osallistumista vahvistetaan ottamalla käyttöön uusia toimintamalleja, jotka tukevat kuntalaisten kohtaamisia ja vuoropuhelua sekä eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja aktiivista toimintaa.

Tavoite	Mittari	Tavoite 2022	Tavoite 2025
Kuntakonsernin talous on tasapainossa	Toimintakate	Toimintakatteen kasvu </=	Toimintakatteen kasvu
	Verorahoitus	verorahoituksen kasvu	</= verorahoituksen kasvu
	Investointien tulorahoitus %	Yli 40 %	Yli 80 %
	Konsernin lainamäärä € /asukas	< koko maan keskiarvo	< koko maan keskiarvo
	Vuosikate	Vuosikate kattaa poistot	Vuosikate kattaa poistot
	Taseen ylijäämä	Taseessa on ylijäämää	Taseessa on ylijäämää
Omistajaohjauksella toteutetaan kuntastrategiaa	Omistajapoliittisten linjausten toteutuminen	Tavoitteiden toteutuminen	Toimiva ja tehokas kuntakonserni
	Omistajaohjauskeskustelut	Vähintään 2 x / vuosi	
	Yhtiökohtaisten tavoitteiden toteutuminen	Tavoitteiden toteutuminen	
Hyvinvoiva, osaava, sitoutunut ja kehityshakuinen henkilöstö	Sairauspoissaolopäivät / työntekijä	Sairauspoissaolojen määrä < 15 pv/tt	
	Keskimääräinen eläköitymisikä	> 64 vuotta	
	Henkilöstökysely	Henkilöstön työhyvinvointi paranee	
	Henkilöstön osaaminen	Osaamisen kehittyminen koulutussuunnitelman mukaisesti. Koulutussuunnitelman toteutuminen.	
Oikea-aikainen, avoin ja monikanavainen viestintä	Viestintäsuunnitelma	Päivitys ja käyttöönotto vuoden 2022 aikana.	
	Julkaisujen määrä eri kanavissa	Jokainen hallinnonala viestii toiminnastaan vähintään 1 x / viikko	
	Kunnan netti- ja intrasivujen uudistus, englanninkieliset sivut	Uudistus saatetaan loppuun vuoden 2022 aikana.	

Luottamushenkilöiden ja vi-
ranhaltijoiden osaamisen
kehittäminen

USO 2021-2022 hankkeeseen osallistuminen.

4. TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN KONSERNIJOHDOLLE JA KUNNAN EDUSTAJILLE TYTÄRYHTEISÖISSÄ

Kuntalain 47 §:n mukaan kunnan tulee omistajaohjauksella huolehtia siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön tai yhteisön hallintoon ja toimintaan. Limingan kunnan omistajapoliittiset linjaukset (valtuusto 12.11.2018) ja Konserniohje (Valtuusto 7.9.2015) sisältävät tarkemmat ohjeet omistajaohjauksen toteuttamisesta.

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Omistusosuuksien tarkistus 31.12.2020	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %
Tytäryhteisöt ja niiden omistukset			
Limingan Kehitys Oy:	Liminka	100,00	100,00
Hotelli-Ravintola Liminganlahti Oy	Liminka	0,00	100,00
Park Hotel Liminka Oy	Liminka	0,00	100,00
Limingan Vesihuolto Oy	Liminka	93,67*	93,67*
Limingan Asunnot Oy:	Liminka	100,00	100,00
As Oy Limingan Rivitalot	Liminka	56,70	56,70
As Oy Karintie	Liminka	27,86	27,86
As Oy Limingan Koti	Liminka	29,46	29,46
As Oy Veteraanipuisto	Liminka	36,00	36,00
Kiinteistö Oy Limingan Vanamo	Liminka	75,00	75,00
Kiinteistö Oy Limingan Liikekeskus	Liminka	100,00	100,00
Oulun Seudun Koulutuskuntayhtymä (OSEKK), Liminka-konserni	Oulu	3,85	3,85
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Liminka-konserni	Oulu	1,41	1,41
Pohjois-Pohjanmaan liitto, Liminka-konserni	Oulu	1,33	1,33

*) Limingan Vesihuolto Oy:n omistuksia on lunastettu kunnalle vuoden 2021 aikana, joten nykyinen omistusosuus on tilinpäätöshetkeä suurempi.

Konsernijohdolle ja kunnan edustajille asetetut tavoitteet

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Toimintatulot /toimintamenot, %	29,3	32,6	27,6	> 30	> 30
Vuosikate % poistoista	122,8	90,1	144	> 100	> 100
Omavaraisuusaste, %	46,2	43,4	45,3	> 50	> 50
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	76,2	81	74,2	< 60	< 60
Lainamäärä € / asukas	4 474	5 025	4 704	< 4 000	< 4 000
Raportointi toiminnasta ja taloudesta	1.helmi	1.helmi	-	2 x vuosi	2 x vuosi

Kuntayhtymiin ja konserniyhtiöihin valittujen kunnan edustajien evästäminen säännönmukaisesti ennen kokouksia.

4.1 LIMINGAN KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN TULOSTAVOITTEET

4.1.1 LIMINGAN VESIHUOLTO OY

Yhtiö vastaa vesihuoltolain mukaisena vesihuoltolaitoksena toiminta-alueensa vesihuollosta.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	TA2022
Tilikauden tulos	+
Toiminnan tuotot / toiminnan kulut %	> 12
Investointien tulo-rahoitus %	> 80
Omavaraisuusaste %	> 50
Sijoitetun pääoman tuotto %	> 2
Vesihuollon maksujen taso kilpailukykyinen	
Vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus turvattu	
Talous vs. investoinnit tasapainossa	

Limingan Vesihuolto Oy:n liiketoiminnalliset edellytykset tulevien vesihuoltoinvestointien suhteen selvitetään kevään 2022 aikana. Toiminnan jatkuvuuden sekä välttämättömien investointien rahoituksen varmistamiseksi, tarkastellaan myös toiminnan organisoitumisen eri vaihtoehtot.

4.1.2 LIMINGAN ASUNNOT OY

Yhtiön tehtävänä on toteuttaa kunnan asuntopolitiikkaa ylläpitämällä Limingassa monipuolista ja kohtuuhintaista vuokra-asuntokantaa.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	TA2022
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste %	> 50
Sijoitetun pääoman tuotto %	> 2
Vuokra-asuntojen vuokrausaste %	> 95
Tyhjillään olevien asuntojen määrä %	< 2
Vuokra-asuntojen tarjonta vastaa kysyntää	
Raportointi kiinteistöjen kunnosta ja korjausvelan määrästä	
Vuokrataso on seudullisesti kilpailukykyinen	
Uusinvestointien omarahoitus osuuden kasvattaminen	
Asuntojen 5 vuoden PTS suunnitelma	

4.1.3 LIMINGAN KEHITYS OY

Limingan Kehitys Oy:n tehtävänä on toimia kunnan elinvoiman kehittämisen välineenä.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	TA2022
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste % osakaslainan lyhentäminen	> 50

4.1.4 KIINTEISTÖ OY LAKEUSTALO LIMINKA

Kiinteistöyhtiö hallinnoi loppuvuonna 2018 valmistunutta Lakeustalon kiinteistöä Limingan keskustassa.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	TA2022
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste %	> 50
Sijoitetun pääoman tuotto %	> 2
Tilojen vuokrausaste %	> 95
Kilpailukykyinen vuokra	
Kiinteistön arvon säilyminen	
Kiinteistön energiatehokkuus	

4.1.5 KIINTEISTÖ OY LIMINGAN VANAMO

Kiinteistöyhtiö hallinnoi Tupoksesa sijaitsevaa Vanamon kiinteistöä. Kunnan osalta tila on päiväkotikäytössä.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	TA2022
Tilikauden tulos	+
Omavaraisuusaste %	> 50
Sijoitetun pääoman tuotto %	> 2
Kilpailukykyinen vuokrataso	
Kiinteistön arvon säilyminen	
Kiinteistön tilatehokkuuden lisääminen	
Kiinteistön energiatehokkuus paranee	

5. TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio on valtuuston tärkein toiminnan ja talouden ohjauksen väline. Talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi turvataan. Talousarvio jakaantuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan.

Käyttötalousoassa palvelualueita sitoo toimintakate (=ulkoiset nettomenot). Johtavilla viranhaltijoilla on oikeus tehdä tulo- ja menomäärärahojen muutoksia palvelualueensa sisällä, mikäli ne eivät muuta toimintakattetta. Valtuuston tulee hyväksyä toimintakatteeseen vaikuttavat sekä palvelualueiden väliset muutokset. Vastuu käyttötalousohankkeiden määrärahojen riittävydestä on kunkin palvelualueen johtavalla viranhaltijalla.

Rahoitusosan sitova erä on pitkäaikaisten lainojen lisäys.

Investointiosan menot ja tulot ovat sitovia hanke tasolla. Hankkeet voivat olla yksilöityjä tai suurempia kokonaisuuksia. Vastuu investointihankkeiden määrärahojen riittävydestä on kunkin palvelualueen johtavalla viranhaltijalla.

Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöhoito sekä kunnallistekniikan palvelut sisältyvät ko. palveluita ostavien tulosalueiden talousarvioihin kumppani ostoina ao. liikelaitokselta.

Konsernipalveluista sisäisinä palveluina myydään ne toimisto- ja IT-palvelut, jotka kohdistuvat suoraan jollekin tulosyksikölle. Sisäiset palvelut on hinnoiteltu omakustannusperiaatteella.

Laskennallisia kustannuksia ovat suunnitelman mukaiset poistot sekä ne talous- ja hallintopalvelut, jotka eivät kohdistu selkeästi jollekin tulosyksikölle.

Talousarviomuutokset tulee tehdä talousarviovuoden aikana.

Talousarvion seuranta: Talousarvion toteumasta raportoidaan kuukausittain kunnanhallitukselle ja toteuma saatetaan valtuustolle tiedoksi kokousaikataulun mukaisesti. Vuonna 2022 osavuositarkastukset laaditaan 30.4. ja 31.8. kirjanpidon tilanteen mukaan. Konsernitaloudesta raportoidaan osavuositarkastusten yhteydessä. Talousarvio edellyttää palvelualueilta säännönmukaista talousarvion seuranta kuukausittain ja raportointia hallitukselle ja valtuustolle osavuositarkastusten yhteydessä. Hallintokuntien edellytetään ennakoidun toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja omaa toimintaansa, jotta ne pystyvät tarvittaessa sopeuttamaan toimintaansa talousarvion tavoitteiden mukaiseksi.

Valtuutus lainanottoon: Valtuusto oikeuttaa talousjohtajan nostamaan tilapäisluottoa enintään 23 milj. euroa maksuvalmiuden turvaamiseksi. Lisäksi valtuusto oikeuttaa talousjohtajan hallintosäännön mukaisesti ottamaan uutta pitkäaikaista lainaa enintään rahoituslaskelman kohdan pitkäaikaisten lainojen lisäys mukaisesti. Lainanotto lyhyt- tai pitkäaikaisena lainana voidaan toteuttaa markkinatilanteen mukaan.

6. TULOSLASKELMAOSA

Limingan kunta, tuloslaskelma (ulkoiset)	TP 2020	Muutettu TA2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
VARSINAINEN TOIMINTA					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 901 593	3 597 700	2 735 024	2 421 728	2 424 915
Maksutuotot	2 044 472	2 297 200	2 172 900	944 000	951 500
Tuet ja avustukset	872 340	970 600	1 349 863	593 103	593 143
Muut toimintatuotot	1 488 614	194 800	1 506 750	1 256 800	1 266 800
Toimintatuotot yhteensä	7 307 020	7 060 300	7 764 537	5 215 631	5 236 358
Valmistus omaan käyttöön	0	0	101 220	102 232	103 255
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-30 112 668	-32 651 200	-34 142 336	-25 153 145	-25 193 835
Palvelujen ostot	-23 819 314	-23 772 500	-26 403 832	-7 721 207	-7 766 817
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 865 727	-3 961 000	-4 196 760	-3 215 496	-3 234 653
Avustukset	-4 688 183	-4 094 400	-2 207 400	-1 082 422	-914 044
Muut toimintakulut	-1 578 391	-2 093 727	-2 610 177	-2 562 073	-2 580 813
Toimintakulut yhteensä	-64064283	-66 572 827	-69 560 505	-39734343	-39 690 163
TOIMINTAKATE	-56 757 264	-59 512 527	-61 694 749	-34 416 481	-34 350 550
Verotulot	35 312 431	35 210 000	37 910 000	19 264 000	19 224 000
Valtionosuudet	29 025 308	28 117 000	28 016 892	19 238 000	19 238 000
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	13 445	5 000	30 000	30 000	30 000
Muut rahoitustuotot	34 351	15 000	31 000	31 000	31 000
Korkokulut	-163 963	-160 000	-160 000	-200 000	-200 000
Muut rahoituskulut	-4 078	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
VUOSIKATE	7 460 231	3 669 473	4 128 143	3 941 519	3 967 450
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	-4 524 075	-3 829 900	-4 067 340	-4 065 000	-4 065 000
TILIKAUDEN TULOS	2 936 157	-160 427	60 803	-123 481	-97 550
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	385 883	0	0	0	0
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	-3 000 000	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	322 040	-160 427	60 803	-123 481	-97 550

Tuloslaskelmassa esitetään tulorahoituksen riittävyys käyttötalouden menoihin ja poistoihin. Kunnan omat tulot ja valtion rahoitus muodostavat kunnan rahoitusjärjestelmän. Kunnan tärkeimmät tulolähteet ovat verotulot ja valtionosuudet. Vuoden 2023 alussa toteutuva sote -uudistus on huomioitu laskelmissa siten, että maakunnalle siirtyvät kustannukset (perusturvapalvelut sekä pelastustoimen yhteistoimintaosuus) on vähennetty kunnan menoista. Vuoden 2023 ja 2024 verotulojen ja valtionosuuksien arvioissa on käytetty kuntaliiton jakoavainta sekä valtionvarainministeriön valtionosuussimulaattoria. Kumpaankin edellä mainituista on todettu sisältyvän huomattavan suuri virhemarginaali. Laskemat ovat muuttuneetkin vuoden 2021 aikana useaan kertaan ja laskelmien vaikutukset kunnan tulopohjaan ovat olleet merkittävät.

Toimintatuotot

Limingan kunnan ulkoiset toimintatuotot vuonna 2022 ovat 7,8 milj. euroa. Toimintatuotot kasvavat vuoden 2021 talousarvioon verrattuna.

Toimintakulut

Limingan kunnan ulkoiset toimintakulut vuonna 2022 ovat 69,6 milj. euroa. Toimintakulut kasvavat 4,5 % vuoden 2021 talousarvioon verrattuna. Palvelujen ostoihin on talousarviossa varattu 26,4 milj. euroa, josta 10,5 milj. euroa erikoissairaanhoidon palveluiden ostoihin. Palvelujen ostojen summaa, etenkin vuoden 2020 kustannukseen verrattuna, kasvattaa palvelusetelin kustannusten siirtyminen avustusmenoista palveluiden ostoiksi.

Toimintakulujen kasvu on kiihtynyt vuonna 2021 ja niiden kehitykseen on kiinnitettävä erityistä huomioita koko talousarviovuoden ajan. Palvelusopimukseen ja ostojen suunnitteluun tulee kiinnittää huomiota ja toteuttaa ne mahdollisimman kustannustehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Henkilöstökulut

Limingan kunnan henkilöstökulut ovat 34,1 milj. euroa talousarviovuonna 2022. Henkilöstökulut kasvavat vuoden 2021 talousarviosta yhteensä 4,6 %. Kasvuun sisältyy uusia tehtäviä (erittely kohdassa: "Henkilöstömuutokset vuonna 2022, jotka on huomioitu talousarviossa"), vuonna 2021 toteutuneet palkankorotukset (1 % yleiskorotus ja 0,8 % järjestelyerä 1.4.2021 alkaen), sekä 1 %:n arvioitu palkankorotuksen vaikutus vuodelle 2022. Lomapalkkavelka on budjetoitu siten, että lomapalkkavelan muutos vuoden aikana on 0. Suunnitelmavuosille 2023-2024 henkilöstökulujen kasvuksi on arvioitu 1,0 %.

Henkilöstökulut palvelualueittain, 1.000 e	Palkat ja palkkiot	Henkilösivukulut	Yhteensä	Muutos	Muutos %
				2021-2022	2021-2022
Konsernipalvelut	1 167	266	1 433	-65	-4,40 %
Elinvoima	1063	145	1 208	538	80,30 %
Sivistys ja hyvinvointi	16 183	3 678	19 861	676	3,50 %
Perusturva	7 456	1 330	8 786	270	3,20 %
Kunnallistekniikka liikelaitos	608	156	764	85	12,60 %
Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelu liikelaitos	1 721	370	2 091	-13	-0,60 %
Yhteensä	28 196	5 946	34 142	1 491	4,60 %

Henkilöstö: päätoimisessa palvelusuhteessa olevat sekä työllistetyt ja oppisopimussuhteiset.	TP2020	TA2021	TA2022	%
Konsernipalvelut	24	26	26	0,0 %
Elinvoimapalvelut	17	16	16	0,0 %
Perusturvapalvelut	213	198	198	0,2 %
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	465	461	468	1,4 %
Ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelut	62	63	64	1,6 %
Kunnallistekniikka	16	16	16	0,0 %
Yhteensä	797	780	788	1,0 %

Henkilöstömuutokset vuonna 2022, jotka on huomioitu talousarviossa:

Henkilöstön ja henkilöstömäärärahan lisäykset				
Palvelualue	Virka/toimi	HT V	Työsuhteen muoto	Määrärahan lisäys
Sivistys ja hyvinvointipalvelut (kulttuuripalvelut)	Kirjastovirkailija	1	vakituinen	55 000 €
Sivistys ja hyvinvointipalvelut, Liminganlahden koulu	Johtamisresurssin lisäys	0,5	määräaikainen	40 000 €
Sivistys ja hyvinvointipalvelut, varhaiskasvatus: uusi toimintayksikkö	5 varhaiskasvatus-työntekijää	5	vakituinen	225 000 €
Perusturvapalvelut	Lähihoitaja	0,4	määräaikainen	20 000 €
Ruoka-, puhtaus-, ja kiinteistöpalvelujen liikelaitos	Virastomestari	1	määräaikainen	45 000 €

Muut henkilöstömuutokset				
Palvelualue	Virka/toimi	HTV	Työsuhteen muoto	Muutos
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	luokanopettaja	1	Vakituinen	Vakinaistaminen
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	luokanopettaja	1	Vakituinen	Vakinaistaminen
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	mentoriopettaja	1	Vakituinen	Vakinaistaminen
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	Resurssityöntekijä	6	Vakituinen	Vakinaistaminen
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	Eriyisliikunnan ohjaaja	1	määräaikainen	Nykyiset resurssit palveluiden ostoissa
Perusturvapalvelut	Psykiatri	1	Vakituinen	Nykyiset resurssit palveluiden ostoissa
Perusturvapalvelut	Toimintaterapeutti	1	Vakituinen	Nykyiset resurssit palveluiden ostoissa
Konsernipalvelut	Henkilöstö- ja hyvinvointijohtaja	1	Vakituinen	Nimikkeen muutos
Konsernipalvelut	Rakennusvalvonnan toimitosihteeri	1	Vakituinen	Vakinaistaminen
Konsernipalvelut	IT-tukihenkilö	1	Vakituinen	Vakinaistaminen

Eläköitymisten yhteydessä virkojen ja tehtävien täyttö tarkastellaan aina tapauskohtaisesti palvelutuotannon tarpeista käsin. Suunnitelmavuosien henkilöstötarpeet tarkentuvat tulevissa talousarvioissa.

Verotulot

Verotulot, 1.000 €	TP 2020	TA 2021	TPE 2021	TA 2022	Muutos %	Muutos €
Kunnan tulovero	33 249	33 000	34 000	35 545	4,54 %	1 545
Osuus yhteisöveron tuotosta	862	850	850	1 002	2,82 %	152
Kiinteistövero	1 202	1 360	1 360	1 363	17,88 %	3
Verotulot yhteensä	35 312	35 210	36 210	37 910	4,69 %	1 700

Limingan kunnan verotulot on arvioitu Kuntaliiton elokuussa 2021 antaman veroennustekehikon pohjalta. Talousarvioesitys ei sisällä muutosesityksiä voimassa oleviin veroprosentteihin. Verotulojen ennakoitaan kehittyvän kohtalaisesti vuonna 2022. Verokertymän kokonaismäärään vaikuttaa väestömäärän kasvu, rakennuspaikkojen myynti ja työllisyyden kehittyminen. Kunnan omien elinvoima- ja työllisyyspanostusten myötä kunnan verotulojen ennakoitaan vahvistuvan talousarviovuonna sekä suunnitelmavuosien aikana. Yhteisöverotuottojen kasvu hidastuu vuonna 2022 väliaikainen 10 %:n jako-osuuden korotuksen poistumisen myötä. Yhteisöverotuottojen kuntien jako-osuutta nostettiin väliaikaisesti vuodelle 2021 osana kuntien tukemista koronaepidemiaan liittyvissä kustannuksissa.

Talousarviovuosien 2021 ja 2022 väliseksi verotulojen kasvuksi muodostuu 4,69 % (1 700 000 euroa). Vuoden 2021 verotulojen ennakoitaan toteutuvan noin miljoon euron verran talousarviossa arvioitua suurempana. Vuodesta 2018 lähtien verotulojen ennakointi on ollut aikaisempia vuosia vaikeampaa. Vuonna 2018 ennakoitua vaikeutti lisääntyneet palkansaajien työtulovähennykset sekä etupainotteisesti tapahtunut verotulojen tilitykset kuntiin. Verojen kertymään on vaikuttanut merkittävästi 1.1.2019 toteutettu ennakonpidätysmenettelyn muutos sekä tulorekisterin käyttöönotto ja siihen liittyneet työnantajien ilmoitusongelmat. Suunnitteluvuosien 2023 – 2024 verotulojen ennustamista vaikeuttaa 2023 alusta toteutuva maakuntaudistus, jonka vaikutuksista kunnan tuloveroihin ei ole talousarvion valmisteluvaiheessa ollut käytössä muuta kuin kuntaliiton ja valtionvarainministeriön erilaiset arviolaskelmat.

Kiinteistövero on kunnallinen vero ja se tilitetään kiinteistön sijaintikunnalle. Kiinteistöveron perusteena ovat kiinteistön verotusarvo sekä kiinteistöveroprosentit. Rakennukset ja maapohja verotetaan erikseen. Kunta päättää sovellettavista kiinteistöveroprosenteista kiinteistöverolaissa säädettyjen vähimmäis- ja enimmäismäärien rajoissa. Kiinteistöveroja on korotettu Limingassa viimeksi vuonna 2021, kun voimallaisvero nostettiin 2,85 %:sta 3,10 prosenttiin.

	Liminka 2022	Vaihteluvälit 2022
Yleinen kiinteistövero	0,94	0,93 - 2,00
Vakituiset asuinrakennukset	0,43	0,41 - 1,00
Muu asuinrakennus	1,03	0,93 - 2,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00	0,00 - 2,00
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	2,00 - 6,00
Voimalaitokset	3,10	0,93 - 3,10

Valtionosuudet

Valtionosuudet ovat kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jonka käytöstä kunta päättää itse. Valtionosuusjärjestelmä tasaa kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisen kustannuksissa sekä tulopohjissa. Valtionosuusrahoitus koostuu kahdesta osasta: 1) valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja 2) opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoituksesta.

Valtionosuuksiin on tehty viime vuosina useita muutoksia ja leikkauksia. Muutosten myötä kuntien tulopohja on heikentynyt merkittävästi. Kilpailukykyopimus on pitänyt sisällään kuntien menojen leikkauksia mutta samalla myös kuntien tulopohjaa on heikennetty vähentämällä laskennalliset säästöt kuntien valtionosuuksista. Esimerkiksi julkisen sektorin 30 %:n lomarahaleikkaus pienensi kuntien menoja mutta säästöä vastaava määrä leikattiin pois valtionosuuksista. Samoin työajan pidennyksestä arvioitu laskennallinen kustannussäästö leikataan valtionosuuksista. Kuntien arvioiden mukaan työajan pidennyksestä ei todellisuudessa ole saatu laskennallista kustannushyötyä.

Kuntaliiton ennakkollisen laskelman mukaan Limingan kunnan valtionosuuden kasvavat 3,5 % (0,9 milj. euroa) vuonna 2022 verrattuna vuoden 2021 valtionosuuksiin. Vuoden 2022 valtionosuuslaskelmissa ei ole mukana koronaepidemiaan liittyviä ylimääräisiä valtionosuuskompensatioita.

Valtionosuudet, 1.000 €	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Verotulojen tasaus	7246	7 200	7 651
Peruspalveluiden valtionosuus	18 312	16 000	16 939
Muut opetus- ja kulttuuritoimen vo	361	770	-210
Veromenetysten kompensatiot		3 100	3 637
Valtionosuudet yhteensä	25 920	28 117	27 917

Toimintakate

Yhdeksi taloudenhoidon tavoitteeksi on Limingassa asetettu, että toimintakatteen kasvun tulee olla verorahoituksen kasvua pienempi. Talousarviovuonna 2022 toimintakatteen arvioidaan kasvavan 3,7 %:n vuosivauhdilla ja verorahoituksen kasvuksi arvioidaan 4,1 %. Toimintakatteen (nettomenojen) kasvun arvioidaan täten toteutuvan tulorahoituksen kasvuvauhtia hitaampana. Sote -uudistuksesta johtuen, suunnittelukauden 2023 – 2024 osalta verorahoituksen kokonaistaso täsmentyy vuoden 2022 aikana.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut on arvioitu maltillisesti ja lainojen korkokuluihin on varauduttu talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella.

Poistot

Poistot on laskettu investointikohteiden arvioidun valmistumisajankohdan mukaan. Limingan kunnan taloustavoitteena on, että vuosikate kattaa poistot. Talousarviovuonna 2022 vuosikate riittää poistoihin.

Tilikauden tulos

Talousarviovuoden 2022 tilikauden tulokseksi muodostuu 60 803 euroa. Kunnan tuloksenmuodostumisessa on keskeistä rajoittaa toimintakulujen kasvua ja pyrkiä vahvistamaan toimintatuottojen ja verotulojen kertymistä.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$. Tunnusluku osoittaa kuinka paljon käytönlouden toimintakuluista katetaan myynti- ja maksutuotoilla.

Vuosikate € /asukas

Vuosikatteen tavoitearvo saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen nettoinvestointitaso (investointimenot - investointitulot) asukasluvulla. Talousarviossa 2022 vuosikate on 397 €/asukas.

Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista

$100 * \text{vuosikate} / \text{poistonalaisten investointien omahankintamenot}$.

Tasapainossa olevan talouden tavoite on kattaa poistot vuosikatteella, jolloin tilikauden tulos pysyy positiivisena.

Kertynyt ylijäämä e/asukas

$(\text{Edellisten tilikausien yli-/alijäämä} + \text{Tilikauden yli-/alijäämä}) / \text{Asukasmäärä}$. Tavoitearvo pitkällä aikavälillä vähintään 300 - 400 euroa asukasta kohden (valtakunnallinen tavoite).

TUOSLASKELMA SISÄISET JA ULKOISET

Tuloslaskelmassa mukana liikelaitosten palvelumyynnit ja -ostot sekä talous-, hallinto- ja IT-palvelujen myynnit ja ostot.

Limingan kunta, tuloslaskelma (ulkoiset ja sisäiset)	TP 2020	Muutettu TA2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
VARSINAINEN TOIMINTA					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	12 786 286	13 694 800	14 052 080	11 929 824	11 979 745
Maksutuotot	2 045 329	2 297 200	2 172 900	944 000	951 500
Tuet ja avustukset	872 339	970 600	1 349 863	593 103	593 143
Muut toimintatuotot	3 377 397	3 498 600	3 447 550	3 217 008	3 246 610
Toimintatuotot yhteensä	19 081 351	20 461 200	21 022 392	16 683 935	16 770 998
Valmistus omaan käyttöön	0	0	101 220	102 232	103 255
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-30 112 666	-32 651 200	-34 142 336	-25 153 145	-25 193 835
Palvelujen ostot	-29 159 156	-29 388 470	-32 321 968	-12 921 084	-13 013 427
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 865 732	-3 961 000	-4 196 760	-3 215 496	-3 234 653
Avustukset	-4 688 183	-4 094 400	-2 207 400	-1 082 422	-914 044
Muut toimintakulut	-7 981 338	-8 831 657	-9 949 897	-8 830 501	-8 868 843
Toimintakulut yhteensä	-75 807 075	-78 926 727	-82 818 361	-51 202 648	-51 224 803
TOIMINTAKATE	-56 757 264	-58 465 527	-61 694 749	-34 416 481	-34 350 550
Verotulot	35 312 431	35 210 000	37 910 000	19 264 000	19 224 000
Valtionosuudet	29 025 308	28 117 000	28 016 892	19 238 000	19 238 000
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	13 445	5 000	30 000	30 000	30 000
Muut rahoitustuotot	34 351	15 000	31 000	31 000	31 000
Korkokulut	-163 963	-160 000	-160 000	-200 000	-200 000
Muut rahoituskulut	-4 078	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
VUOSIKATE	7 460 230	4 716 473	4 128 143	3 941 519	3 967 450
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	-4 524 075	-3 829 900	-4 067 340	-4 065 000	-4 065 000
TILIKAUDEN TULOS	2 936 155	886 573	60 803	-123 481	-97 550
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	385 883	0	0	0	0
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	-3 000 000	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	322 040	886 573	60 803	-123 481	-97 550

7. RAHOITUSOSA

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelma osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Rahoitusosa	TP 2020	Muutettu TA2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	7 394 000	3 669 473	4 128 143	3 941 519	3 967 450
Tulorahoituksen korjaukset	-277 000	-450 000	-425 000	-425 000	-425 000
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-7 094 000	-6 011 000	-5 651 000	-3 455 000	2 285 000
Rahoitusosuudet investointeihin	16 000	818 000	905 000	377 500	130 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	722 000	125 000	125 000	125 000	125 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	761 000	-1 848 527	-917 857	564 019	6 082 450
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-1 002 000				
Antolainasaamisten väh.	217 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	6 000 000	1 000 000		
Pitkäaikaisten lainojen väh.	-4 700 000	-3 400 000	-3 400 000	-3 400 000	-3 400 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	4 000 000	2 000 000	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 257 000				
Rahoituksen rahavirta	-3 228 000	6 605 000	-395 000	-3 395 000	-3 395 000
Rahavarojen muutos	-2 467 000	4 756 473	-1 312 857	-2 830 981	2 687 450
Rahavarat 31.12.	4 271 000	9 027 473	7 714 616	4 883 635	7 571 085
Rahavarat 1.1.	6 738 000	4 271 000	9 027 473	7 714 616	4 883 635
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Lainanhoitokate	1,6	1,1	1,2	1,2	1,2
Kassan riittävyys, pv	20	43	36	38	67
Investointien tulorahoitusprosentti	104,5	70,7	87,0	128,1	-164,3

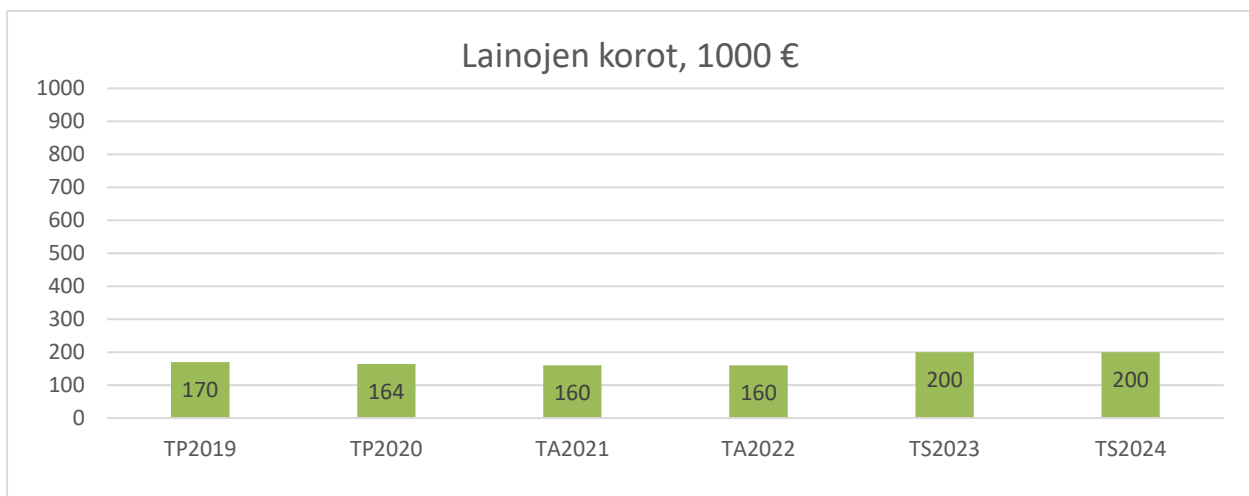
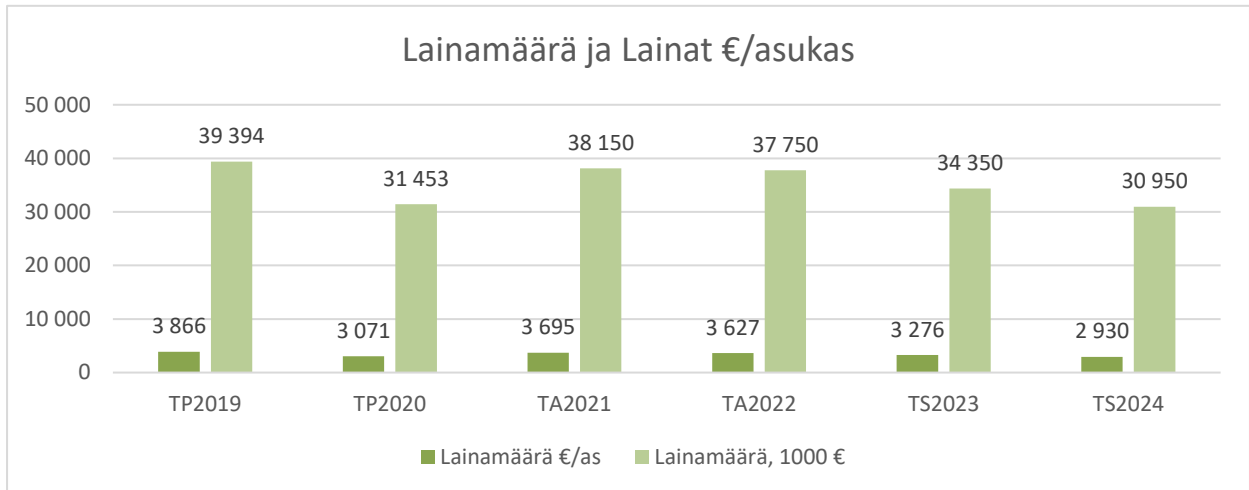
Lainakanta

Hallintosäännön mukaan talousjohtaja päättää pitkäaikaisen vieraan pääoman sekä lyhytaikaisen vieraan pääoman ottamisesta valtuuston talousarviossa asettamissa rajoissa. Vuonna 2022 uuden lainarahoituksen tarve on 3,0 milj. euroa. Tämä voidaan kattaa joko pitkäaikaisella tai lyhytaikaisella lainalla rahamarkkinoista riippuen. Kunta lyhentää vuonna 2022 pitkäaikaisia lainoja yhteensä 3,4 milj. euroa. Lainamäärä vuoden 2021 lopussa on arviolta 37,75 milj. euroa, 3 627 euroa/asukas, mikäli vuoden 2021 lainanotto joudutaan toteuttamaan talousarvion mukaisena. Korkeiden rakennuskustannusten johdosta tuleville vuosille siirtyvät investoinnit, voivat vaikuttaa pienentävästi vuoden 2021 talousarviossa arvioituun kokonaislainamäärään.

Suunnitelmakaudella toteutettavien investointihankkeiden osalta tulee käyttää tarkkaa harkintaa, jotta lainamäärä voidaan pitää hallittuna. Mikäli investointeja päädytään rahoittamaan esim. leasing-rahoituksella, tulee asian vaikutukset arvioida tarkoin käyttötalouden menoihin ja sitä kautta vuosikatteen riittävyteen.

Rahamarkkinoiden kehitys vaikuttaa korkokustannuksiin. Talousarviossa ja suunnitelmakaudella ei ole varauduttu erikseen korkojen nousuun, koska lainat ovat sidottu kiinteisiin korkoihin. Lainanhoitokate (vuosikatteen riittävyys lainojen lyhennysten ja korkojen maksuun) on talousarviovuonna 1,2.

	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Lainanotto, 1000 €	5 000	10 000	6 000	0	6 000	3 000	0	0
Lainojen lyhennys 1000 €	4 651	2 400	2 400	4 700	3 300	3 400	3 400	3 400
Lainamäärä, 1000 €	17 950	30 550	30 550	31 450	38 150	37 750	34 350	30 950
Lainamäärä €/as	1 771	3 009	3 009	3 071	3 695	3 627	3 276	2 930
Lainojen korot, 1000 €	110	148	148	164	180	160	200	200
Lainojen hoitokustannukset, €/as	470	251	251	475	370	342	343	341

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$. Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, mikäli tunnusluku on 1,0 tai suurempi. Mikäli tunnusluvun arvo on alle 1,0, joudutaan lainan hoitoon ottamaan uutta lainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kassan riittävyys

= $365 \text{ pv} * \text{Rahavarat varainhoitovuoden lopussa} / \text{Kassasta maksut varainhoitovuonna}$. Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Investointien tulorahoitusprosentti

= $100 * \text{Vuosikate} / (\text{Investointimenot} - \text{Investointien rahoitusosuudet})$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

8. KÄYTTÖTALouden SITOVUUS PALVELUALUEITTAIN

Peruskunnan hallintokunnat ovat valtuustoon sitovia ulkoisten ja sisäisten tulojen ja menojen toimintakatteen osalta.

Konsernipalvelut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
tulot	4 811 394	4 828 100	4 750 216	4 513 596	4 543 198
menot	-6 190 146	-6 873 100	-7 256 137	-6 396 513	-6 440 108
toimintakate	-1 378 752	-2 045 000	-2 505 921	-1 882 917	-1 896 910
Perusturvapalvelut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
tulot	3 671 727	3 452 600	3 324 400	0	0
menot	-31 467 852	-28 678 750	-30 078 011	0	0
toimintakate	-27 796 125	-25 226 150	-26 753 611	0	0
Sivistys- ja Hyvinvointipalvelut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
tulot	1 323 405	1 465 100	1 649 063	1 124 163	1 133 163
menot	-28 108 001	-31 722 740	-32 782 011	-32 506 753	-32 348 679
toimintakate	-26 784 596	-30 257 640	-31 132 949	-31 382 591	-31 215 517
Elinvoimapalvelut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
tulot	291 408	462 900	618 350	347 200	347 200
menot	-1 155 216	-1 415 150	-2 007 235	-1 502 810	-1 502 810
toimintakate	-863 808	-952 250	-1 388 885	-1 155 610	-1 155 610
Peruskunta, käyttötalous yhteensä	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
tulot	19 081 351	20 461 200	21 123 612	16 786 167	16 874 252
menot	-75 807 075	-78 926 727	-82 818 361	-51 202 648	-51 224 803
toimintakate	-56 725 724	-58 465 527	-61 694 749	-34 416 481	-34 350 551

Liikelaitokset ovat valtuustoon sitovia tilikauden ylijäämän/-alijäämän osalta.

Tilikauden ylijäämä/-alijäämä	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Ateria- puhtaus ja kiinteistöpalvelujen liikelaitos	103 580	15 263	50 319	-32 730	-117 467
Tekninen liikelaitos	-6 023	250	33 958	33 536	30 941

8.1 KONSERNIPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Yleistavoitteena on kunnan toiminnan ja talouden ohjaus sekä yhteensovittaminen kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Painopisteenä koko talousarviokaudella ovat kuntastrategian toteuttaminen ja talouden tasapainon toteuttaminen kuntaorganisaatiossa.

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Konsernipalvelut jakaantuu seuraaviin alueisiin: johtaminen, maankäyttö ja omaisuuden hallinta, hallinto- ja henkilöstöpalvelut, yhteistoimintaosuudet, talouspalvelut, it-palvelut ja konsernipalveluiden hankkeet. Konsernipalvelut ohjaa kuntastrategian mukaisesti kuntakonsernin toimintaa ja koordinoi kunnan sidosryhmyötä.

Talous

Maan käyttö ja omaisuudenhallinta, tuloslaskelma	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	134 261	144 000	182 300	122 300	122 300
Maksutuotot	160 420	163 000	204 000	204 000	204 000
Tuet ja avustukset	35 151	-7 400	11 900	11 900	11 900
Vuokratuotot	783 769	787 300	846 000	856 000	866 000
Muut toimintatuotot	2 143 330	2 384 900	2 317 300	2 336 708	2 356 310
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 256 931	3 471 800	3 561 500	3 530 908	3 560 510
Valmisteverastojen muutokset	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
Palkat ja palkkiot	-398 436	-392 800	-389 147	-392 866	-396 622
Eläkekulut	-68 572	-69 400	-69 105	-69 732	-70 365
Muut henkilösivukulut	-13 079	-14 100	-14 790	-14 928	-15 066
Palvelujen ostot	-1 259 050	-1 762 800	-1 884 310	-1 838 202	-1 881 391
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-107 671	-112 350	-126 495	-127 995	-121 995
Avustukset	0	0	0	0	0
Vuokrat	-40 868	-34 800	-48 020	-48 020	-48 020
Muut toimintakulut	-81 082	-2 550	-14 200	-13 900	-13 600
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 968 758	-2 388 800	-2 546 068	-2 505 643	-2 547 059
TOIMINTAKATE	1 288 173	1 083 000	1 015 432	1 025 265	1 013 451

Konsernipalvelut, tuloslaskelma	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	1 304 047	1 219 300	1 053 716	847 688	847 688
Maksutuotot	200	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	249 909	137 000	135 000	135 000	135 000
Vuokratuotot	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	307	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 554 463	1 356 300	1 188 716	982 688	982 688
Valmisteverastojen muutokset	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
Palkat ja palkkiot	-715 930	-797 600	-777 800	-779 760	-781 740
Eläkekulut	-161 895	-195 900	-156 400	-156 500	-156 600
Muut henkilösivukulut	-7 545	-28 400	-25 530	-25 630	-25 730
Palvelujen ostot	-3 147 500	-3 306 200	-3 176 839	-2 355 480	-2 355 480
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 396	-13 000	-19 500	-19 500	-19 500
Avustukset	-1 800	0	-1 000	-1 000	-1 000
Vuokrat	-146 620	-119 500	-519 800	-519 800	-519 800
Muut toimintakulut	-22 702	-23 700	-33 200	-33 200	-33 200
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 221 388	-4 484 300	-4 710 069	-3 890 870	-3 893 050
TOIMINTAKATE	-2 666 925	-3 128 000	-3 521 353	-2 908 182	-2 910 362

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

- Kunnan tulopohjan vahvistaminen
- Kunnan sisäisten tiedotuskanavien käyttösuunnitelman laatiminen
- Kunnan päätöksentekoprosessissa käytössä yhteisesti sovittu viestintä- ja toimintamalli
- Uuden hallinnon itsearviointi (kunnanvaltuusto ja kunnanhallitus)
- Omistajaohjauksen ja omistajapolitiikan vahvistaminen siten, että tarvittavat linjaukset ja omistajapolitiininen toimenpideohjelma valmistellaan päätöksentekoon
- Kuntastrategiaa toteuttavien tavoitteiden ja mittareiden sisällyttämien palvelualueiden talousarvioon
- Rantakylän osayleiskaavahankkeen käynnistäminen: käsittää Ruutikankaan, Rantakylän ja Luontokeskuksen alueen. Osayleiskaava on tarkoitus saada vahvistettua vuoden 2023 loppuun mennessä
- Menossa osayleiskaavahanke Jaurannevan tuulivoimaa varten
- Uusia asemakaava hankkeita aloitetaan Hahtikarissa ja Tupoksen Vesikarintien ja Saunarannan välisellä alueella. Näiden tarkoitus on vahvistaa paikallisjunaliikenteen houkuttelevuutta.
- Asemakaavahankkeista on menossa Poutalan, Kirkonkylän keskustan ja Tupoksen keskustan asemakaavahankkeet. Tavoitteena on että nämä asemakaavahankkeet saadaan hyväksytyä 2023 loppuun mennessä
- Rakennusvalvonta jatkaa arkiston Digitoimista suunnitelmakaudella, valmiina on tällä hetkellä kymmenen vuoden materiaalit, joten vielä riittää digitoimista. Lisäksi digitoitu materiaali pitää siirtää lopulliseen sähköiseen arkistoon. Hankkeen tavoitteellinen valmistuminen on 2023 vuoden loppuun.

- Kiinteistöverotietojen selvittäminen on käynnissä ja prosessia hiotaan koko ajan tarkemmaksi. Työ jatkuu suunnitelmakaudella.
- Sote-alueen toiminnan aloittamisen vaikutusten ennakointi kuntaorganisaatioon ja toimintoihin
- Kaksoisraiteen suunnittelu käynnistyy 2021 lopussa
- It-toimintojen keskeisimmät riskit kartoitetaan ja tehdään tarvittavat ratkaisut palveluiden ja digiturvallisuuden varmistamiseksi
- tietojohdamisen ja raportoinnin kehittäminen sekä talouden suunnittelujärjestelmän uudistaminen
- Dynasty järjestelmän päivitys
- Quality and lean processing osaksi arkea

Toimintasuunnitelma

Vuonna 2022 konsernipalvelujen merkittävimmät tavoitteet koskevat kuntastrategian keskeisiä linjauksia. Tavoitteena on ennakoida Sote-alueen aloittamisen muutosten vaikutukset kuntaorganisaatioon. Osana tätä ennakoitua kunnassa käydään yhteistoimintalain mukaiset neuvottelut ja toteutetaan kuntaorganisaation prosessien kehittämistyö. Muutosjohtamista tuetaan henkilöstöjohtamista vahvistamalla. Henkilöstöjohtamisessa vahvistetaan esihenkilötason osaamista työkykyjohtamisen osa-alueella. Kumppaneina ovat työterveyshuolto sekä kuntien eläkevakuutusyhtiö Keva.

Kuntakonsernin tehokas toiminta ja talouden tasapaino ovat koko valtuustokauden tavoitteena. Kunnan taloustilanteen parantamiseksi keskeistä on toteuttaa toimenpiteitä kunnan tulopohjan vahvistamiseksi sekä pitää kunnan menokasvu verorahoitusta vastaavalla tasolla. Investointeja toteutetaan maltillisesti seuraavina vuosina.

Maankäytön suunnittelussa varaudutaan kaksoisraiteen tuomiin mahdollisuuksiin asunto ja työpaikka alueiden suunnittelussa. Rautatien tuomat poikittaisliikenteen haasteet tulee ottaa huomioon kaksoisraiteen suunnittelussa. Maankäytön suunnittelun tulee vahvistaa juna-asemien sijoittumista Kirkonkylälle ja Tupokseen.

Vuonna 2022 kunnan digipalveluita kehitetään siten, että kunnan henkilöstön käytössä on modernit työvälineet ja digipalvelut. Kalajoen kaupungin hallinnoiman ja Joki ICT:n vetämän Digityy -hankkeen myötä odotetaan uusia ratkaisuja tietoturvan parantamiseen henkilöstön osaamisen kehittämisen ja työvälineiden osalta. Tavoitteena on kehittää tietojohdamista ja raportointia ottamalla käyttöön uusi talouden suunnittelujärjestelmä sekä automatisoida merkittävä osa nykyisin manuaalisesti tehtävää talouden ja toiminnan raportointia. Samalla selvitetään mahdollisuudet laajempaan tietojohdamista tukevaan raportointiratkaisuun.

Digitalisaation edelleen kehittäminen toteutetaan siten, että saadaan uusia palvelumuotoja kuntalaisten käyttöön. Henkilöstön osaamista digitalisaation hyödyntämisessä vahvistetaan koulutuksella.

Työterveyshuollon palvelun tuottaja on vaihtunut 4/2021. Työterveyshuollon sähköinen työkyvyn tuen hallinnan työkalu otetaan käyttöön vuoden 2022 alussa. Työterveyshuollon palvelukonseptia tullaan hyödyntämään laajemmin työhyvinvoinnin tukemisessa sekä sairauspoissaolojen hallinnassa. Määräaikaisia vakansseja pyritään vakinaistamaan mahdollisuuksien mukaisesti.

Valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon keskeisten lakiuudistusten myötä perusturvapalveluiden henkilöstöä tulee siirtymään 1.1.2023 hyvinvointialueelle. Kunnan tulee aloittaa yhteistoimintaneuvottelut hyvinvointialueelle siirtymisestä vuoden 2021 lopulla jatkuen vuodelle 2022. Tässä yhteydessä käydään koko

kuntaa koskeva yhteistoimintaneuvottelu, jonka tarkoituksena on tarkastella tehtävänkuvia vallitsevan muutoksen johdosta ja tehdä tarvittavia päivityksiä niiden osalta.

Palvelujen järjestämissuunnitelma

Palvelu	Arvio palvelutarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset ohjelmakaudella
Johtamispalvelut	nykyisellään	100 %			Osallistaminen sisältyy johtamispalveluihin
Kaavoitus	kasvaa	50 %	50 %	Puitesopimus konsulttipalveluista	
Omaisuuksien hallinta	nykyisellään	100 %			
Asuminen ja rakennusvalvonta	nykyisellään	100 %			
Jätehuolto		viranomaisyhteistyö	palvelutuotanto	Palvelutuotannon kilpailutus toteutettu	
Hallinto- ja henkilöstöpalvelut	nykyisellään	70 %	30 %	Työterveydenhuolto ostopalveluna	
Palo- ja pelastustoimi, ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönhuolto	nykyisellään	0 %	100 %	Yhteistoimintasopimus	
Joukkoliikenne	kasvaa	0 %	100 %	Yhteistoimintasopimus	Uusi kustannustenjakoperuste
Talouspalvelut	nykyisellään	30 %	70 %	Kirjanpito- ja palkanlaskenta ostopalveluna Monetralta	
IT-palvelut	nykyisellään	25 %	75 %	Ohjelmistot, tietoliikenne ja palomuri ostopalveluina kilpailutuksen kautta	IT-tukipalvelutarpeen kokonaisuus tarkastellaan osana Sote-palveluiden siirtymistä

8.2 ELINVOIMAPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Yleistavoitteena on kunnan elinvoimaan vaikuttavien toimenpiteiden toteutus ja ohjaus sekä yhteensovittaminen kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Painopisteenä koko talousarviokaudella ovat elinkeinorakenteen monipuolistaminen ja työpaikkojen luominen, kansainvälistyminen ja matkailun kehittäminen, työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuuden tehostaminen, kunnan tapahtumatuotannon ja kuntaviestinnän sekä –brändin vahvistaminen.

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Elinvoimapalvelut tuottaa elinkeino-, viestintä-, markkinointi-, matkailu-, työllisyys- ja hanketoiminnan palvelut. Elinvoimapalvelut toimii kuntastrategian linjausten mukaisesti, vastaa sidosryhmätyöstä omalta osaltaan ja koordinoi kunnan hankesalkkua.

Talous

Elinvoimapalvelut, tuloslaskelma	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	27 622	30 200	30 200	30 200	30 200
Maksutuotot	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	248 649	420 700	573 000	305 000	305 000
Vuokratuotot	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	15 137	12 000	15 150	12 000	12 000
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	291 408	462 900	618 350	347 200	347 200
TOIMINTAKULUT					
Palkat ja palkkiot	-524 458	-550 100	-1 062 500	-945 000	-945 000
Eläkekulut	-95 956	-99 700	-120 417	-102 000	-102 000
Muut henkilösivukulut	-17 490	-20 300	-25 233	-22 200	-22 200
Palvelujen ostot	-335 143	-547 150	-708 935	-348 060	-348 060
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-15 406	-4 300	-3 900	-3 900	-3 900
Avustukset	-102 109	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Vuokrat	-60 252	-65 300	-74 750	-70 150	-70 150
Muut toimintakulut	-4 402	-121 300	-4 500	-4 500	-4 500
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 155 216	-1 415 150	-2 007 235	-1 502 810	-1 502 810
TOIMINTAKATE	-863 808	-952 250	-1 388 885	-1 155 610	-1 155 610

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

---

- Elinkeinotoiminnan kehittäminen ja -rakenteen monipuolistaminen
- Työpaikkaomavaraisuuden kasvattaminen
- Uusien yritysten ja yrittäjien saaminen kuntaan
- Olemassa olevien yritysten liiketoiminnan kehittymisen tukeminen
- Matkailun MasterPlanin vaiheittainen täytäntöönpano
- Matkailutoiminnan kehittäminen yhdessä alueen matkailuyrittäjien ja konserniyhtiöiden kanssa
- Kansainvälisen koulutusmatkailun sekä muun vapaa-ajan kv-matkailun kehittäminen
- Digi-valtionavustus (VM), Pikku Duunia -hanke, Työllisyyden kuntakokeilu, Nuorten taitopaja Taikun valtionavustus, uusi matkailuhanke, uusi työllisyysuhanke, uusi työhyvinvoinninhanke, uusi mahdollinen kiertotalous tai uuden energian hanke sekä muut mahdolliset kehitys-, digi- ja erilaiset infrahankkeet ja valtionavustukset
- Tapahtumatuotannon kehittäminen pandemian jälkeen yhdessä kumppanien kanssa
- Tonttimarkkinoinnin kehittäminen
- Kunnan ulkoisen viestinnän brändin vahvistaminen
- Muun hankerahoituksen hyödyntäminen

Toimintasuunnitelma

Elinkeinopuolen isoimpia haasteita ovat työpaikkaomavaraisuus ja yritysalueiden kaavoituksen onnistuminen. Työpaikkojen määrä on lisääntynyt vuosien 2009-2017 välillä 27,9% eli suhteellisesti toiseksi eniten Oulun seutukunnassa. Viimeinen virallisesti mitattu työpaikkaomavaraisuus on vuoden 2018 tilaston mukaan 64,5% (kasvua vuodesta 2016 reilut 10%). Vuosien 2015-2021 välillä on elinkeinorakennetta saatu hyvin monipuolistettua, on syntynyt hyvin uusia työpaikkoja ja uusia yrityksiä on perustettu ennätysmääriä. Yritystonttien varaustilanteeseen on vaikuttanut pandemian myötä rakennusmateriaalin hintojen nousi, mutta yritystonttivarauksia on tullut vuoden 2021 aikana mukavasti, joten elinkeinorakenteen ja työpaikkojen kehitykselle on hyvä näkymä myös vuodelle 2022. Yritystonttien saatavuus alkaa kuitenkin lähitulevaisuudessa heikentymään, koska uusien alueiden kaavoja ei ole saatu vielä voimaan.

Valtio korostaa ja edellyttää kunnilta elinvoimaa ja omaa kehittämis- ja rahoitusresurssia. Vain elinvoimaisella kunnalla on tulevaisuudessa edellytykset selviytyä. Valtuuston linjauksen mukaisesti vuonna 2022 tullaan panostamaan elinkeinotoimen ohella työllisyyteen, matkailuun ja tapahtuma- sekä viestintätoimintaan. Viestintäpuolella tullaan panostamaan uusien asemakaava-alueiden tonttien aktiiviseen markkinointiin.

Liminka on onnistunut hoitamaan työttömyyttä erityisen hyvin viime vuosien aikana. Limingassa on ollut viimeisen neljän vuoden ajan Oulun kaupunkiseudun paras työllisyys. Työttömyydessä 5%:n haamurajaa on koputeltu edellisen kerran vuonna 2019 ja ainakin kahdesti vuonna 2021. Koronapandemia on vaikuttanut voimakkaasti työllisyyspalveluiden toimintamahdollisuuksiin ja varsinkin lomautettujen määrään Limingan kunnassa. Koronan myötä on työllisyys heikentynyt kansallisesti, mutta vuoden 2021 aikana ovat työttömyysluvut alkaneet laskea normaalille tasolle. Vuoden 2022 alusta kunta saa uuden omavalmentajan TE-toimiston henkilöstöstä osana työllisyyden kuntakokeilua. Työllistämiseen panostetaan kuitenkin jatkossakin vahvasti, mm. työllistämiseen budjetoitujen eurojen ja työllisyyden hoitohankkeiden avulla. Työllisyyspalveluiden apuna jatkuu vuonna 2022 Pikku Duunia -hanke. Uusi työllisyysuhanke on tarkoitus hakea Pikkuduuni-hankkeen rinnalle, sekä Pikkuduuni-hankkeelle jonkinlainen jatko. Nuorten taitopaja Taiku on jatkanut hyvin työttömien nuorten kuntouttavaa työtoimintaa ja töihin tai kouluun saamista. Tulokset ovat olleet erinomaisia ja työ jatkuu samalla tasolla.

Matkailua on tarkoitus kehittää aktiivisesti myös vuoden 2022 aikana. Kehittämisen tueksi haetaan uusi matkailuhanke ja pyritään pääsemään mukaan seuraavaan isoon alueelliseen matkailuhankkeeseen. Vuoden

2020 aikana on valtuusto hyväksynyt Limingan kunnan matkailun MasterPlan -suunnitelman vuoteen 2025 saakka. Suunnitelman suuntaviivojen mukaan kehitetään matkailua hankkeiden ja oman toiminnan avulla. Hotelli-Ravintola Limiganlahden operatiivinen toiminta on siirtynyt yksityiselle yritykselle vuoden 2020 syksyllä ja Abrahamin kulttuuripuisto on saatu perusrakenteiltaan iskuun vuoden 2020 aikana. Kunnan taholta matkailun kehittämisen pääpainopisteenä on vuodelle 2022 Liminganlahti ja Ruurikangas, joiden rinnalla kehitetään ja ylläpidetään kotimaan ja kansainvälisen matkailun toimintoja matkailun eri osa-alueilla.

Vuoden 2022 aikana ulkoista viestintää kohdennetaan mm. Kotirannan, Saunarannan ja Ankkurilahden asemakaava-alueiden tonttimarkkinointiin. Lisäksi tehdään erilaisia kampanjoita kuntabrändin vahvistamiseksi. Yhteismarkkinointia kehitetään edelleen visitliminka-konseptin alla. Vuonna 2022 on tarkoitus terävöittää viestintää ja markkinointi ja koittaa löytää sopivia yhteistyökumppaneita tapahtumatuotannon puolelle.

2022 vuonna on hanketoiminta tarkoitus saada takaisin vuosien 2019 ja 2020 tasolle. Uusi ohjelmakausi on startannut vuonna 2021, mutta rahoja uudesta ohjelmasta ei juurikaan ole vielä päästy jakamaan. Odotus on, että vuonna 2022 on mahdollista saada taas hyviä EU-hankkeita niin elinvoiman kuin työllisyydenkin kehittämiseen.

Palvelujen järjestämissuunnitelma 2022

Palvelu	Arvio palvelutarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitelma-alla
Elinkeinojen kehittäminen	kasvaa	95 %	5 %	Kuntien välinen yhteistyö (leader, Oulun matkailu Oy, yhteistyö PPY:n kanssa, maaseutu-elinkeinot)	Hanke- rahoituksen hyödyntäminen, Matkailun MasterPlanin vaiheittainen täytäntöönpano, mahdolliset uudet hankkeet
Viestintä ja markkinointi	kasvaa	40 %	60 %	Ostopalvelut yksityisiltä	Uudet tontti- kampanjat
Tapahtuma- tuotanto	nykyisellään	10 %	90 %	Ostopalvelut kolmannelta sektorilta ja yhteisproduktiot	Tapahtuma- tuotannon kehittäminen
Työllisyyspalvelut	nykyisellään	95%	5%	Alueelliset yhteishankkeet ja yhteistoimintasopi- mukset	Palveluiden vaikuttavuuden kehittäminen, Oulun seudun työllisyyden kuntakokeilu, Pikku Duunia - hanke ja mahdollinen uusi työllisyysshanke

8.3 SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden (Sihy) tavoitteena on kuntalaisten, erityisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden, kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen, monipuolisen kulttuuri- ja vapaa-aikatarjonnan järjestäminen sekä lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen vahvistaminen.

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut koostuu varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluista, lukiokoulutuksesta, nuorisopalveluista sekä kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-aikapalveluista. Varhaiskasvatuksen kokonaisuus käsittää päiväkotij- ja perhepäivähoidon, vuorohoidon, esiopetuksen, erityisvarhaiskasvatuksen ja avoimen varhaiskasvatuksen palvelut. Kunnallisen varhaiskasvatuksen vaihtoehtona perhe voi valita kotihoidon tai yksityisen päivähoiton. Tukimuodot ovat kotihoidontuki tai yksityisen hoidon tuki ja sen kuntalisä sekä yksityisen päiväkotihoidon palveluseteli. Lokakuussa 2021 yksityisen palvelun osuus oli keskimäärin 24 %.

Perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta sekä lukiokoulutus muodostavat kunnan opetuspalvelut. Vuonna 2022 perusopetus järjestetään Liminganlahden, Tupoksen ja Ojanperän koulussa. Erityisopetusta toteutetaan yleisopetuksen ryhmissä sekä pienryhmä- ja pienluokkaopetuksena. Limingan lukio on vetovoimainen, vahva lukioyksikkö, jonka kantava ajatus on toimia hyvinvointikouluna. Paikallisena painotuksena järjestetään kaksikielistä opetusta kohdekielenä englanti ja Bisneslukio-linjaa yrittäjyydestä kiinnostuneille.

Hyvinvointipalvelut sisältää liikunta-, kulttuuri-, kirjasto-, museo- ja nuorisopalvelut. Vapaan sivistystyön palvelut eli Lakeuden kansalaisopisto ja Limingan seudun musiikkiopisto sisältyvät kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kokonaisuuteen ja muodostavat yhden hallinnollisen yksikön, Lakeusopisto, yhden rehtorin alaisuudessa. Hyvinvointipalvelut ovat strategian mukaisia, ennakoivia kuntalaisten hyvinvoinnin peruspalveluja, jotka lisäävät elinvoimaa ja yhteisöllisyyttä. Suomen nuorimmassa kunnassa painotetaan lasten ja nuorten palveluita.

Sivistys ja hyvinvointipalvelut, tuloslaskelma	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	290 865	265 300	267 500	250 700	252 200
Maksutuotot	769 027	882 200	785 000	740 000	747 500
Tuet ja avustukset	242 879	315 700	589 963	121 163	121 163
Vuokratuotot	2 135	200	-5 700	0	0
Muut toimintatuotot	18 499	1 700	12 300	12 300	12 300
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 323 405	1 465 100	1 649 063	1 124 163	1 133 163
Valmisteverastojen muutos	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
Palkat ja palkkiot	-14 107 943	-15 520 300	-16 183 096	-16 126 732	-16 128 051
Eläkekulut	-2 573 565	-3 087 500	-3 072 678	-3 049 616	-3 049 838
Muut henkilösivukulut	-447 464	-576 600	-604 947	-596 788	-598 777
Palvelujen ostot	-4 367 955	-5 675 470	-6 670 544	-6 492 070	-6 499 366
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-714 207	-769 700	-791 620	-784 320	-783 820
Avustukset	-2 455 035	-2 297 400	-1 069 200	-1 069 200	-900 800
Vuokrat	-3 387 666	-3 776 100	-4 357 950	-4 356 150	-4 356 150
Muut toimintakulut	-54 166	-19 670	-31 977	-31 877	-31 877
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-28 108 001	-31 722 740	-32 782 011	-32 506 753	-32 348 679
TOIMINTAKATE	-26 784 596	-30 257 640	-31 132 949	-31 382 591	-31 215 517

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

- Mentoriopettajatoiminnan koordinointi kevätlukukauden 2022 alusta alkaen.
- Sitouttavan kouluysteistyön toimintamallin luominen Liminganlahden ja Tupoksen kouluilla luokille 5. - 9.
- Kaksikielisen opetuksen eteneminen 4. luokalle Ojanperän koulussa lukuvuonna 2022-23
- Tupoksen matematiikkapainotteisen opetuksen laajeneminen 9. vuosiluokalle 2022-23
- STEAM -pedagogiikan suunnittelu ja toteutus Tupoksen koululla kevätlukukaudesta 2022 alkaen
- Vaativan erityisen tuen ryhmien (VETO) kehittäminen koulutuksen ja sotepalveluiden yhteistyön merkeissä.
- Kaksikielisen opetuksen eteneminen lukion toiselle vuosikurssille syksyllä 2022
- Lukiossa uusi opetussuunnitelma on astunut voimaan 1.8.2021.
- Lukion 1. vuosikurssi on aloittanut opintonsa laajennetun oppivelvollisuuden piirissä, jolloin opiskelumateriaalit ovat maksuttomia.
- Ensimmäisen vuoden opiskelijoilla opiskelun laajuus mitataan opintopisteinä, kurssit ovat opintojaksoja ja opintojaksot koostuvat oppiaineiden moduuleista.
- Lukion- ja Sarvela-salin vaiheittainen saneeraus on käynnistynyt keväällä 2021, saneerauksen ensimmäinen vaihe on saatu päätökseen 10/2021.

- Lukiorakennuksen luokkien saneeraus käynnistyy 4/2022, jolloin lukiokoulutus siirtyy väistötiloihin.
- Kaiku-kortin kehittäminen vähävaraisten yli 16-vuotiaiden kulttuuri- ja liikuntapalveluiden edistämiseksi
- Luontokoulutoiminta Liminganlahden luontokeskuksessa; luontokouluopettajan resurssin (3 päivää viikossa) hyödyntäminen koko kunnassa.
- Sivistyspalveluiden ohjaajaresurssin kehittäminen
- Uuden johtamisjärjestelmän käyttöönotto Liminganlahden koulussa
- Limmi-lastenkirjallisuus ja -kuvitusfestivaalin kehittäminen kohti 2026-kulttuuripääkaupunkivuotta
- Kesäteatteritoiminnan vakinaistaminen ja säännöllisten kulttuuritapahtumien suunnittelu uuteen Kulttuurisaliin vuodelle 2023
- Tupoksen alueen koululiikunnan ja vapaa-ajan liikunnan kokonaisuuden kehittäminen
- Museoalueen kehittämissuunnitelman toteuttaminen
- Tupoksen kirjaston käyttöönotto ja palveluiden kehittäminen
- Varhaiskasvatuksen erityisopettajan ryhmä Ojanperän esiopetukseen (varhainen tuki omalla koulualueella)
- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen pudotus n. 26 % sekä lisäksi perheiden tulorajojen noston kompensointi yksityiseen varhaiskasvatukseen lisää kustannusvaikutuksia
- Varhaiskasvatuslain poikkeamäsäännön tiukentuminen ja henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus poikkeamista 1.8.21 alkaen
- K-kaupan tilan käyttöönotto sivistys- ja hyvinvointi palveluissa vuoden 2022 alusta. Tilaan rakennetaan tilat mm. nuorisokahvilatoimintaan, ohjaamotoimintaan ja perhekeskustoimintaan.

Toimintasuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalveluissa kehitetään *Lapsiystävällinen kunta* -toimintamallia UNICEFin hyväksymän toimintasuunnitelman pohjalta. Kaikki Sihyn vastuualueet ovat mukana kehittämässä lapsiystävällistä kuntaa (LYK) *Lasten, nuorten ja perheiden palveluohjausryhmän* (LNP) kautta. Lapsiystävällinen kunta -tavoitteiden edistäminen tuo yhteen kaikki Limingan palvelualueet ja yhdistys- ja seurakumppaniverkostomaiseen toimintaan lasten, nuorten ja perheiden parhaaksi.

Monialaista toimintakulttuuria rakennetaan varhaiskasvatuksen, koulun, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluiden, vapaan sivistystyön, seurakunnan, yhdistysten, elinkeinoelämän, vanhempien, perusturvapalveluiden ja vapaaehtoisten yhteistyönä. Limingan perhekeskustoiminnan kehittäminen luo yhtenästä toimintakulttuuria lasten, nuorten ja perheiden palveluiden parantamiseksi. Tilojen ja henkilöstön joustava käyttö lisää toimijoiden yhteistyötä ja osallisuutta sekä mahdollistaa resurssien tehokkaan käytön.

Koulutusvientiä toteutetaan yhdessä sivistys- ja hyvinvointipalveluiden yhteisenä toimintana. Koordinoinnista vastaa kunnan KV-koordinaattori yhteistyössä luontokouluopettajan kanssa. Edistetään kansainvälisten oppilaiden ja opetusalan asiantuntijoiden vierailuja mm. Liminganlahden luontokoulun tarjoamien mahdollisuuksien kautta.

Varhaiskasvatuksessa jatkuu pedagogisen toiminnan sekä opettajien ja tiimien osaamisen vahvistaminen. Varhaiskasvatuksen kehittämiskohteena vuonna 2022 tulee olemaan kolmiportaisen tuen käyttöönotto sekä vasun päivittäminen tuen osalta. Jatkamme toimintakulttuurin kehittämistä kokonaispedagogiikkaa tukevasti muokkaamalla oppimisympäristöä ja jakamalla henkilöstön osaamista mm. yhteisopettajuudella sekä erilaisilla teemahuoneilla. Varhaiskasvatukseen on tulossa käyttöön digitaalisia työkaluja opettajan työn tueksi.

Esiopetuksessa pääpaino on yksiköiden toimintakulttuurien yhtenäistämässä. Luodaan yhteisiä toimintatapoja esiopetuksen pedagogiikkaan ja yksiköiden arjen käytänteisiin. Joustavaa esi- ja alkuopetusta toteutetaan jokaisessa kolmessa yksikössä ja näiden ryhmien toimintatapoja kehitetään edelleen. Kielirikasteista opetusta toteutetaan jokaisen yksikön yhdessä esiopetusryhmässä, poikkeuksena Ojanperän

esiopetus, jossa jokainen ryhmä on kielirikasteinen. Kevätlukukaudella on tavoitteena on toimia kielisuihkutus-periaatteen tapaan kielen opetuksessa myös muissa esiopeturyhmissä.

Syksystä 2021 alkaen veon (varhaiskasvatuksen erityisopettaja) ryhmät toimivat jokaisessa esiopetusyksikössä, mikä paremmin mahdollistaa tarvittavan tuen toteutumisen ryhmissä sekä veon konsultaation ja osaamisen yksikön varhaiskasvatuksen opettajien tueksi. Esiopetusyksiköissä opetus- ja toimintatilojen puute ja lisääntynyt esioppilaiden määrä sekä täydentävän varhaiskasvatuksen tarve ovat tuoneet haasteita esiopetuksen järjestämiseen, jolloin olemme tarvinneet lisää henkilöstöä sekä muuttamaan yksiköiden arjen toimintatapoja syksyn aikana.

Perusopetuksen opetussuunnitelmatyössä uudistetaan oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia ja rakennetaan kieliohjelmia. A2-kielten opetussuunnitelmatyö on käynnistynyt syksyllä 2021, samoin suomi toisena kielenä -opetussuunnitelman sekä venäjä äidinkielenä -opetussuunnitelman tekeminen. Opetussuunnitelmakoordinaattorit vahvistavat omilla kouluillaan arviointiosaamista pitämällä työpajoilla. Uuden arviointifilosofian sisäistäminen edellyttää opettajien osaamisen vahvistamista ja arviointimenetelmien ja -välineiden jakamista opettajien ja koulujen välillä. Kieliohjelmatyö edellyttää perusopetuksen tuntijaon muokkaamista. Syyslukukaudella 2022 A2-kielen opetus etenee 5. vuosiluokalle, jossa A2-kielen vuosiviikkotunnit (2 vvt) sisältyvät valinnaisiin aineisiin, eivätkä aiheuta lisäkustannuksia perusopetukseen.

Erityisopetuksen järjestämistä kehitetään *Tukea tuen järjestäjälle* -koulutuskokonaisuudessa kehitettyjen mallien pohjalta. Koulutusprosessissa on keskitytty yhteisölliseen johtamiseen, inklusiivisen koulun rakentamiseen ja tuen erityiskysymyksiin. (luokan)opettajan ja erityisopettajan yhteistyön kehittäminen, vaativan erityisen tuen kehittäminen Resetti-mallilla, prosessikuvausten työstäminen oppilashuoltoon ja tukeen ohjautumisen osalta, opettajien osaamisen vahvistaminen mentoriopettajatoiminnan, täydennyskoulutuksen järjestäminen ja koulutukseen ohjaaminen. Suunnitelmassa on uusia rakenteita ja järjestelyjä, joilla voidaan saavuttaa parempia oppimistuloksia ja pedagogista hyvinvointia sekä toimintamalleja monialaisen yhteistyön vahvistamiseen.

Olemme mukana sitouttavan koulu yhteistyöhankkeessa yhdessä Raahen, Muhoksen ja Utajärven kanssa. Tavoitteena on vähentää ja ennaltaehkäistä poissaoloja perusopetuksessa luokilla 5 – 9 ja luoda myönteistä, kouluun kiinnittymistä tukevaa toimintakulttuuria. Hankeessa pilotoidaan tukitoimia koulupudokkuuden ehkäisemiseksi ja jatkossa tähdätään valtakunnalliseen toimintamalliin. Hanketyöntekijä koulukoutsin tehtävänä on oppilaan ohjaaminen ja opiskelun turvaaminen silloin, kun koulunkäynti ei ole mahdollista. Hankkeen puitteissa järjestetään myös tunnetaitotunteja lukuvuonna 2022 – 2023 5-luokkalaisille.

Ojanperän kaksikielinen opetus muodostaa luokille 1–6 etenevän laajamittaisen kaksikielisen opetuksen jatkumon, joka yläkoulussa muuttuu kielirikasteiseksi opetuksesi. Henkilökunnan kansainvälisyyden, kielitietoisuuden ja pedagogisen osaamisen vahvistaminen tukee kaksikielisen opetuksen jatkumon toteutumista. Oppimateriaaleja ja välineitä uudistetaan tukemaan kansainvälisyyttä kahdellakin erillisellä hankerahalla. Ojanperän ja Liminganlahden opettajat osallistuvat Erasmus+-hankkeen kautta CLIL-pedagogiikan ja kieltenopetuksen kursseille eri Euroopan maissa. Perusopetuksen kaksikielisen opetuksen opettajat osallistuvat myös keväällä 2022 koulutukseen, jossa käsitellään kaksikielisen opetuksen erityiskysymyksiä.

Tupoksen koulussa syksyllä 2020 alkanut matematiikkapainotteinen opetus laajenee 9. luokalle. Opetukseen on mahdollista hakeutua koko kunnan alueelta. Keväällä 2022 päästään toteuttamaan STEAM-opetusta (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics). Lukuvuoden 2021–22 aikana suunnitellaan Liminganlahden yläkoulussa aloitettavaa integroitua lisäopetusta (kymppiluokka) yhteistyössä perusopetuksen ja lukion kanssa.

Uuden **lukiolain** (2019) sisältö todentuu tulevassa opetussuunnitelmassa, joka on astunut voimaan elokuussa 2021. Opetussuunnitelma asettaa vaatimuksia oppiaineiden sisältöjä integroivalle opetukselle, yhteistyölle korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kanssa sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin turvaamiselle lukio-opintojen

aikana. Lukiuudistus edellyttää lisäresurssia erityisopetukseen ja opiskelijoiden ohjaukseen. Limingan lukiossa uuden opetussuunnitelman edellyttämiä yhteistyöhankkeita on toteutettu jo aiempina vuosina aktiivisesti esimerkiksi tvt- ja yrittäjyyskurssien muodossa ja käynnistämällä korkeakoulu- ja ammattikorkeakoulu yhteistyötä useilla kursseilla. Lukion erityisopetukseen on resursoitu noin 2,5 päivän tuntiresurssi ja ohjauksen resursointia on lisätty valtion koronatuen turvin. Uudistuvassa lukiorakennuksessa (2021–22) otetaan huomioon modernin lukiokoulutuksen tilavaatimuksia esimerkiksi muuntuvien, tiimityöskentelyyn soveltuvien tilaratkaisujen muodossa.

Lukion kehittämisen painopisteet näkyvät konkreettisesti koulun arjessa. STEAM-toiminnan ytimessä on luoda pienmuotoinen lukion tiedepolku olemassaolevien opintojaksojen yhteyteen. Tarjoamme opintoja mm. robotiikan ja ohjelmoinnin parissa korkeakoulu yhteistyön kautta. Yrittäjyyskasvatuksen puitteissa tarjoamme Nuori yrittäjä -opintojaksoa ja Bisneslukion -opintojaksokokonaisuutta. Kansainvälisyys painottuu tässä vaiheessa kaksikielisen koulutuksen käynnistymiseen Limingan lukiossa. Yhteisötoiminnan painotus näkyy opiskelijoiden tiimilukiomallina, jossa jokainen opiskelija kuuluu johonkin tiimiin. Tiimit tekevät systemaattisesti koulun hyvinvointityötä ja tapaavat viikoittain. Tiimin aikuisjäsen on opettaja tai joku koulun sidosryhmäjäsentä. Koulunuorisotyöntekijä on mukana vahvistamassa tiimilukiomallin toteutumista.

Kulttuuripalveluita koordinoi Kulttuurin kehittäminen -työryhmä. Vilho Lammen Oulun näyttelyn yhteydessä järjestetään aiheeseen liittyvä seminaari yhteistyössä Limingan Taidekoulun ja Oulun Taidemuseon kanssa Suur-Limingan markkinoiden yhteydessä elokuussa 2022. Limmi-festivaalia kehitetään vuosi vuodelta 2026 Kulttuuripääkaupunkivuotta varten, jolloin tarkoituksena on järjestää Limingassa eurooppalainen lastenkirjallisuus- ja kuvitussymposium. Kesäteatteritoimintaan selvitetään jatkumo Limingan Taidekoulun kanssa. Uusi Heikki Sarvela-sali aloittaa toimintansa vuoden 2023 alussa, mikä lisää huomattavasti Limingan mahdollisuuksia järjestää suurempia kulttuuritapahtumia. Vuoden 2022 aikana suunnitellaan vuoden 2023 ohjelmisto ja kiinnitetään esiintyjät.

Museoalueen kehittäminen jatkuu vuonna 2022. CultuReimagined-hankkeen avulla osallistetaan myös nuoria museovierailuiden kehittämisessä toiminnallisempaan ja kansainvälisempään suuntaan. Kesällä järjestetään yhteistyössä Vilho Lampi-seuran kanssa suuri Vilho Lampi-näyttely museon ison salin puolelle. Tämän toivotaan lisäävän mielenkiintoa Lammen työtä kohtaan ja edistävän uuden Vilho Lampi-museorakennuksen rakentamista Vanhan Limingan kulttuurimaisemaan.

Kirjastopalveluissa keskeisin asia on Tupoksen uuteen monitoimitilaan sijoittuvien kirjastopalveluiden käyttöönotto ja kehittäminen kaikkia kuntalaisia ajatellen. Omatoimikirjasto lisää palveluaikaa ja uudet tilat tarjoavat tuposlaisille kaivatun yhteisen kokoontumistilan. Yleisesti entistä tiiviimpi yhteistyö muiden alueen kirjastojen kanssa tarjoaa mahdollisuuksia myös liminkalaisille (esim. Puolen Suomen e-kirjasto). Demokratia ja kuntalaisten kuuleminen korostuu entisestään kirjastopalveluissa.

Liikuntapalveluissa on tavoitteena lisätä kuntalaisten tietoutta harrastamisen mahdollisuuksista Limingassa. Tässä painopiste on erityisesti nuorten kuntalaisten keskuudessa. Ennalta ehkäisevän työn tueksi perustetaan matalan kynnyksen ryhmiä ja kuntalaisten liikkumisen edistämisen apuna käytetään vuoden 2022 aikana julkaistavaa Limingan liikkumisohjelmaa. Liikuntamahdollisuuksien yhdenvertaisuutta vahvistetaan edelleen panostamalla soveltavan liikunnan mahdollisuuksiin.

Lakeusopisto muodostuu kahdesta keskeisestä toimijasta; kansalaisopistosta ja musiikkiopistosta. Lakeusopistossa tarjotaan laadukasta taiteenperusopetusta ja kuntalaisille monipuolisia harrastusmahdollisuuksia. Toimintaperiaatteisiin kuuluvat osallisuuden, alueellisen yhteistyön ja näkyvyyden lisääminen ja vahvistaminen Lakeusopiston toiminta-alueella. Lakeusopistossa kehitetään aktiivisesti toimintaa ja tähän liittyen on viime vuosina saatu opetushallitukselta useita hankerahoituksia, joiden avulla on ollut mahdollista kouluttaa henkilöstöä sekä kehittää vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen kenttää toiminnan, välineiden ja digitaalisuuden edistämiseksi. Lakeusopistossa noudatetaan uusia opetussuunnitelmia, toimintaa arvioidaan vuosittain ja sen perusteella tehdään kehittämistoimenpiteitä. Innovatiivisuus ja oppimisen ilo kuuluvat keskeisesti opiston toimintakulttuuriin.

Nuorisopalveluissa nuorisotyöllä vahvistetaan lasten ja nuorten hyvinvointia lisäämällä ohjattua toimintaa kerhojen, retkien, koulunuorisotyön ja tapahtumien kautta. Nuorisotyöhön lisätään henkilöresursseja, mikä mahdollistaa nuorisotalojen toiminnan myös lauantaisin. Nuorisotyö koulussa -hankkeen kautta hyväksi havaittujen toimintoja siirretään vakinaiselle henkilöstölle siten, että jokaiselle koululle on niemtty vastuu ohjaaja. Tämä mahdollistaa nuorisotyön roolin kasvamisen myös oppilashuolto työssä. Nuorten ohjaamotoiminnan aloittaminen ja kehittäminen vaikuttaa isosti etsivään nuorisotyöhön ja heidän asiakkaiden palveluiden parantumiseen.

Palvelujen järjestämissuunnitelma 2022

Palvelu	Arvio palvelutarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitelmakaudella
Varhaiskasvatus	kasvaa hieman	75 %	25 %	oman ja yksityisen toiminnan lisääminen	kasvaa
Perusopetus	kasvaa	99,70 %	0,20 %	Valteri-koulu, muiden kuntien perusopetus	Oman tuotannon osuus kasvaa
Lukio: oppivelvollisuuslaki ja k2-kielinen opetus lisännevät kysyntää	kasvaa	100 %		oman toiminnan vahvistaminen	Kasvaa
Kulttuuri-, liikuntapalvelut	kasvaa	99 %	1 %	avustukset/yhteistyö 3. sektorin kanssa	selvitetään tuotantotapa
Nuorisopalvelut	kasvaa	100 %		Hanketoiminnan hyödyntäminen	kasvaa
Musiikkiopisto Kansalaisopisto Kirjasto	nykyisellään nykyisellään Kasvaa	100 % 100 % 100 %		Oman toiminnan vahvistaminen	Tupoksen uusi tila lisää kysyntää

8.4 PERUSTURVAPALVELUT

Palvelualueen yleistavoite

Perusturvapalvelujen päätavoitteena on terve ja hyvinvoiva kuntalainen.

Terveyden ja hyvinvoinnin tukemisessa vuonna 2022 perusturvapalvelut painottaa:

- kuntalaisten omatoimisuutta
- sähköisten palveluiden käyttöön ottaminen
- yhdessä tekemistä niin sisäisten kuin ulkoisten verkostojen kanssa
- henkilöstön osaamisen vahvistaminen muuttuvassa toimintakentässä
- hyvinvointialueen sote hankekehittämishjelman mukaiseen kehittämistyöhön osallistuminen ja sen edistäminen
- johtamisen kehittäminen

Yleiskuvaus palvelualueen palveluista ja tarkoituksesta

Perusturvaosasto tarjoaa kuntalaisille lainsäädännön mukaisesti laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut lähellä kuntalaista. Tavoitteena on edistää ja ylläpitää väestön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveydentilaa sekä väestön ja yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä. Toiminnan perustana ovat hyvinvointia tukevat väestön saatavissa olevat palvelut. Yhdessä tekeminen sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kesken on keskeinen tavoite tuleville vuosille.

Sosiaalityön vastuualue Sosiaalipalvelut vastaavat kunnalle kuuluvien sosiaalihuollon lainsäädännön mukaisten palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta. Sosiaalipalveluiden toimintaa säätelevät useat eri lait ja asetukset, jotka pitävät sisällään useita kymmeniä eri palvelutehtäviä. Keskeisimmät sosiaalipalveluita määrittävät lait ovat sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki, vammaispalvelulaki ja erityishuoltolaki. Sosiaalipalvelut koostuvat seuraavista toiminta-alueista / palvelutehtävistä:

- 1.) perhesosiaalityö
- 2.) lastensuojelu
- 3.) työikäisten sosiaalityö
- 4.) päihdehuolto
- 5.) erityisryhmien (vammas- ja kehitysvammaisuus) ja iäkkäiden sosiaalityö
- 5.) Perheoikeudelliset palvelut

Sosiaalipalveluiden järjestämisen näkökulmasta kuntalaisten tarpeisiin vastaaminen elämän eri vaiheissa eli asiakaslähtöisyys sekä monialaisuus ja poikkihallinnollisuus, vaikuttavuus ja talouden hallinta ovat keskeisimpiä päälinjauksia. Sosiaalipalveluiden päätavoitteena on tukea asiakkaiden hyvinvointia ja selviytymistä ensisijaisesti kotona ja arkiympäristössä. Tämä päätavoite kuvastaa sitä, millaisin ensisijaisin tukimuodoin ja palveluiden sosiaalipalveluita järjestetään. Limingan kunnan sosiaalipalveluita järjestetään sekä omana palvelutuotantona että ostopalveluna.

Terveydenhuollon vastuualueen palveluihin kuuluvat terveysneuvonta, terveyskeskuksen vastaanotto, kuntoutus, suunterveydenhuolto, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, terveyskeskuksen vuodeosasto ja mielenterveyspalvelut ja erikoissairaanhoido.

Vuoden 2022 alussa terveyskeskuksessa aloittaa oma psykiatri, jonka avulla kehitetään ja parannetaan mielenterveyspalveluita Limingassa. Psykiatriin työpanoksesta myydään 40% Tyrnävälle.

Tavoitteena on myös saada kuntaan oma toimintaterapeutti arvioimaan terapiatarpeita sekä ohjaamaan vanhempia sekä henkilöstöä kouluissa ja päiväkodeissa.

Osastonlääkäri valmistuu geriatriksi kevään 2022 aikana, joka mahdollistaa uusien toimintojen kehittämistä vanhushuolteen ja vuodeosastolla.

Avopalveluista osallistutaan THL:n Hyvä Vastaanotto- valmennukseen kevään 2022 aikana. Tarkoituksena on mm parantaa hoitopääsyä, hoidon jatkuvuutta, parantaa paljon palveluja tarvitsevien hoitoa sekä motivoida henkilöstöä kehitysohjelmaan.

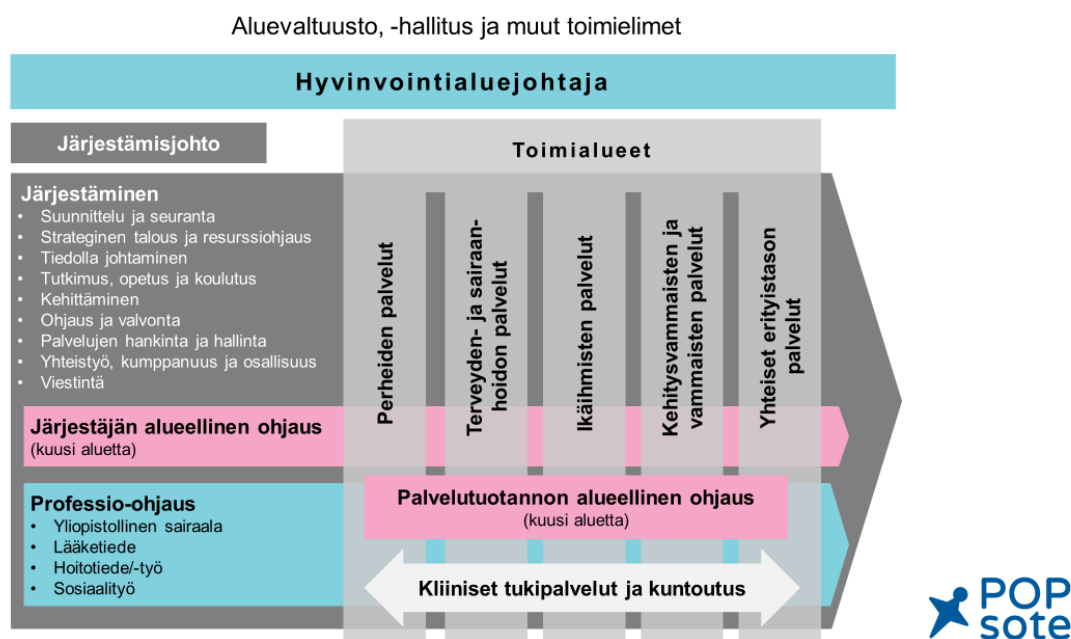
Vanhustyön palvelut tarjoavat ikääntyneille kuntalaisille lainsäädännön mukaiset laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Tavoitteena on edistää ja ylläpitää ikääntyneiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä sekä tukea kotona asumista.

Palvelut järjestetään ja tuotetaan ammattitaitoisella ja riittävällä henkilöstöllä. Ikääntyneiden asiakkaiden hoidon, hoivan ja tuen tarpeisiin vastataan yhteistyössä omaisten, läheisten ja eri toimijoiden kanssa. Yhteisellä osaamisella edistetään asiakkaiden hyvinvointia ja ennaltaehkäistään sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia.

Talous

Perusturvapalvelut, tuloslaskelma	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	2 198 964	1 823 500	1 858 000	0	0
Maksutuotot	1 115 682	1 252 000	1 183 900	0	0
Tuet ja avustukset	73 611	74 600	20 000	0	0
Vuokratuotot	191 390	197 000	193 000	0	0
Muut toimintatuotot	92 080	105 500	69 500	0	0
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 671 727	3 452 600	3 324 400	0	0
Valmisteverastojen muutos	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
Palkat ja palkkiot	-6 964 606	-6 866 900	-7 455 695	0	0
Eläkekulut	-1 492 176	-1 396 900	-1 086 451	0	0
Muut henkilösivukulut	-204 535	-252 200	-243 433	0	0
Palvelujen ostot	-18 335 232	-16 444 550	-18 021 782	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 089 204	-842 200	-997 600	0	0
Avustukset	-2 124 914	-1 785 000	-1 125 000	0	0
Vuokrat	-1 222 662	-1 075 200	-1 119 550	0	0
Muut toimintakulut	-34 523	-15 800	-28 500	0	0
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-31 467 852	-28 678 750	-30 078 011	0	0
TOIMINTAKATE	-27 796 125	-25 226 150	-26 753 611	0	0

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

Toimintasuunnitelma

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen keskeiset lait astuivat voimaan 6/2021. Perusturvapalveluissa uudistustyötä jatketaan hyvinvointialueen tavoitteiden mukaisesti. Yllä olevaan kaavioluonnokseen on koottu palveluiden järjestäminen sekä tuottaminen. Näiden osa-alueiden kehittämistyötä jatketaan tulevana vuotena ja kehittämistyöhön on haettu hankerahaa. Kehittämistyön tavoitteena ovat:

1. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden sekä jatkuvuuden parantaminen
2. Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoiivaan työhön.
3. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
4. Palveluiden monialaisuuden ja yhteen toimivuuden varmistaminen
5. Kustannusten nousun hillitseminen

Hyvinvointialuevalmistelussa painopisteenä on sähköisten palveluiden laajentaminen sekä palveluprosessien kehittämistyö kaikissa osa-alueissa tavoitteiden mukaisesti. Perusturvan henkilöstöä tulee siirtymään tulevan vuoden aikana jollain % osuudella hyvinvointialueen valmistelutyöhön oman työn ohessa. Tärkeää on siirtää henkilöstö hallitusti uuden työnantajan palvelukseen vuoden lopulla.

Palvelujen järjestämissuunnitelma 2022

Palvelu	Arvio palvelu- tarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitelmakaudella
Sosiaalipalvelu					
Sosiaali- ja kriisipäivystys	Tarve vaihtelee	50 %	50 %	Virka-aikana oma ja virka-ajan ulkopuolella ostopalveluna Oulun kaupungilta	
Työkäisten sosiaalityö	Lisääntyy		100%		Pitkäaikaistyöttömien aktivointikeinojen vahvistaminen
Taloudellinen tuki	Ennallaan	100%			Taloussosiaalityön vahvistaminen edelleen
Perhesosiaalityö	Lisääntyy	60 %	40 %	Ostopalvelulla täydennetään omaa palvelutuotantoa / puitesopimustuottajat	
Lastensuojelu	Ennallaan	60%	40%		Laki: asiakasmäärät
Lastensuojelun sijaishuolto	Ennallaan		100 %	Puitesopimustuottajat	Perhehoidon toimintaohjeet
Vammaispalvelut	Ennallaan	40 %	60 %	Omat palvelut ja puitesopimustuottajat	
Päihde- ja mielenterveystyöpalvelut	Lisääntyy	40%	60 %	Oma ja puitesopimustuottajat	
Kehitysvammaisten palvelut	Ennallaan	40 %	60 %	Oma ja puitesopimustuottajat	
Lastenvalvojan palvelut	Ennallaan		100 %	Oulun kaupungin perheoikeudelliset palvelut	
Vanhuspalvelu					
Kotihoito	Lisääntyy	100 %	30 %		
Kotihoidon tukipalvelut	Lisääntyy	70 %	50 %	Ostopalvelu (turvapalvelu, ateriapalvelu)	
Vanhusten omaishoidon tuki	Lisääntyy	50 %	50 %	Palveluseteli	
Tehostettu palveluasuminen	Lisääntyy	50 %	50 %	Palveluseteli	

Terveyspalvelu					
Vastaanotto- ja päivystystoiminta	Lisääntyy väestön kasvun ja valinnanvapauden myötä	100 % virka-aikana	Virka-ajan ulkopuolinen päivystys, erikoistutkimukset	Oulun-seudun yhteispäivystys, yksityiset palvelutuottajat	Virka-ajan ulkopuolisten päivystyskäyntien väheneminen edelleen.
Neuvolatyö ja koulu- ja opiskelija-terveydenhuolto	Ennallaan	100 %	Mammografiaraskaus-UÄ, silmänpohjakuvaukset	Yksityiset palvelutuottajat, PPSHP	
Suun terveydenhuolto	Lisääntyy väestön kasvun ja valinnanvapauden myötä	98 % perustyöstä virka-aikana	Oikomishoito, -kojeet, suukirurgia	Yksityinen palveluntuottaja suukirurgiassa ja oikomishoidossa	
Terveyskeskussairaala	Ennallaan	100 %	Erikoistutkimukset	Yksityiset palvelutuottajat, PPSHP	Virka-ajan ulkopuolinen päivystys keskitetysti.
Mielenterveystyö	Ennallaan	98 %	Lasten psykiatri, nuorisopsykiatri, päihdelääkäri	PPSHP, yksityinen ammatinharjoittaja	Psykiatri 60% työajalla 1.1.2022 alkaen omana palveluna
Kuntoutus	Ennallaan	Fysioterapia 100 %	Apuvälineet, muut terapiat	PPSHP, yksityiset ammatinharjoittajat	Palvelun tuottajana Pihlajalinna
Laboratorio	Tutkimusmäärät ennallaan/vähenee	0 %	100 %	PPSHP/NordLab	
Röntgen	Ennallaan/vähenee	85 %	MRI,UÄ,CT, mammografia	Yksityiset palvelutuottajat, PPSHP, Kempeleen tk	
Työterveyshuolto	Ennallaan	0 %	100 %	Yksityinen palvelutuottaja	
Erikoissairaanhoido	Ennallaan	0 %	100 %	PPSHP, yksityiset palveluntuottajat	
Sairaankuljetus	Ennallaan	0 %	100 %	PPSHP	

9. INVESTOINTIOSA

Investointiohjelma 2022-2024

Toimielin/Investointiryhmä	TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2022	TS 2023	TS2024
Konsernipalvelut					
Kiinteä omaisuus					
menot	-300 000	0	-300 000	-300 000	-300 000
tulot	125 000	0	125 000	125 000	125 000
netto	-175 000	0	-175 000	-175 000	-175 000
Irtain ja aineeton kom					
menot	-65 000	0	-20 000	-20 000	-20 000
tulot	0	0	0	0	0
netto	-65 000	0	-20 000	-20 000	-20 000
Arvopaperit					
menot	0	0	-300000	0	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	0	0	-300000	0	0
Elinvoima					
menot	-35 000	0	0	-40 000	-40000
tulot	0	0	0	0	0
netto	-35 000	0	0	-40 000	-40000
Sivistys ja hyvinvointi					
Irtain ja aineeton kom					
menot	-20 000	0	-30 000	0	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	-20 000	0	-30 000	0	0
Konsernipalvelut/Omaisuuuden hallinta					
Terveyskeskus					
menot	0	0	30000	30000	
tulot	0	0			
netto	0	0	30000	30000	0
Vanhan Limingan Museotalue					
menot	0	0	0	0	-125 000
tulot	0	0	0	0	75 000
netto	0	0	0	0	-50 000

Vilho Lampi museo					
menot	0	0	-50 000	0	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	0	0	-50 000	0	0
Luontokeskus					
menot	-100 000	0	-30 000	-30000	-30000
tulot	60 000	0	0	0	0
netto	-40 000	0	-30 000	-30000	-30000
Vesikarin koulu					
menot	-75 000	-110000			
tulot	0	0			
netto	-75 000	-110000	0	0	0
Kiinteistöjen purkutyöt					
menot	0	0	-200000	-200 000	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	0	0	-200000	-200 000	0
Hannu Krankan koulun korjaukset					
menot	0	0	0	-450000	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	0	0	0	-450000	0
Liikuntahalli					
menot	-1 500 000	0			
tulot	0	0			
netto	-1 500 000	0	0	0	0
Hannu Krankka -liikuntapuisto					
menot	-400 000	0	-575 000	0	0
tulot	120 000	0	180 000	0	0
netto	-280 000	0	-395 000	0	0
Pienet peruskorjaushankkeet					
menot	-100 000	0	-100 000	-100 000	-100 000
tulot	0	0	0	0	0
netto	-100 000	0	-100 000	-100 000	-100 000
Tupoksen koulun piha-alue					
menot	-50 000	-190000			
tulot	0	0			
netto	-50 000	-190 000	0	0	0

Malpe-hankkeet					
menot	-200 000	0	-200 000	0	-500 000
tulot	0	0	0	0	0
netto	-200 000	0	-200 000	0	-500 000
Teiden ja alueiden rakentaminen					
menot	-480 000	0	-580 000	-625 000	-640 000
tulot	0	0	0	0	0
netto	-480 000	0	-580 000	-625 000	-640 000
Katuinventointikohteiden kunnostaminen					
menot	0	0	-335000	-335000	0
tulot	0	0	167500	167500	0
netto	0	0	-167500	-167500	0
* Saunaranta					
menot	-250 000	0	-400 000	-250 000	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	-250 000	0	-400 000	-250 000	0
* Kirkonranta					
menot	-100 000	0	-390 000	-115 000	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	-100 000	0	-390 000	-115 000	0
*Kotiranta					
menot	-800 000	0	-1 000 000	-150 000	0
tulot	300 000	0	300 000	50 000	0
netto	-500 000	0	-700 000	-100 000	0
* Ekokortteli					
menot	-100 000	-60000	-100 000	-100000	-100000
tulot	0	0	0	0	0
netto	-100 000	0	-100 000	-100000	-100000
* Ankkurilahti					
menot	-200 000	0	-440 000	-100000	-200000
tulot	0	0	0	0	0
netto	-200 000	0	-440 000	-100000	-200000
* Linnukkatien kevyenliikenteenväylä					
menot	-516 000	0	-366 000	-100000	0
tulot	258 000	0	208 000	50000	0
netto	-258 000	0	-158 000	-50000	0
* Puistot ja leikkikentät					

menot	-40 000	0	-40 000	-40000	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	-40 000	0	-40 000	-40000	0
Liikuntapaikat					
menot	-20 000	0	-30 000	0	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	-20 000	0	-30 000	0	0
Yleisten alueiden kehittäminen					
menot	-85 000	0	0	0	-30 000
tulot	0	0	0	0	0
netto	-85 000	0	0	0	-30 000
Lähivirkistysalueiden kehityshanke					
menot	-180 000	0			
tulot	80 000	0			
netto	-100 000	0	0	0	0
Tupoksenkuntorata					
menot	-20 000	0			
tulot	0	0			
netto	-20 000	0	0	0	0
Rantakylän virkistysalueen kehittäminen					
menot	0	-15 000	-50 000	0	0
tulot	0	0	15000	0	0
netto	0	-15 000	-35 000	0	0
Virtuaalinen kosteikkoelämyshanke (Luontokeskus)					
menot	0	0	-20 000	-200000	-100000
tulot	0	0	5000	50000	25000
netto	0	0	-15 000	-150000	-75000
Varikko					
menot	0	0	-20 000	0	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	0	0	-20 000	0	0
Junaradan alitus ja Kurkitien kevyen liikenteen selvitys					
menot	0	0	-25 000	0	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	0	0	-25 000	0	0
Tupoksen hankeselvitys					
menot	0	0	-100 000	-200000	-100000

tulot	0	0	30000	60000	30000
netto	0	0	-70 000	-140000	-70000
Linnukan koulun katos					
menot	0	0	0	-130000	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	0	0	0	-130000	0
Uimahalli/maauimala -selvityksen tekeminen					
menot	0	0	-20 000	0	0
tulot	0	0	0	0	0
netto	0	0	-20 000	0	0
Investoinnit yhteensä					
Investointimenot	-5 636 000	-375 000	-5 691 000	-3 455 000	-2 285 000
Investointitulot	943 000	0	1 030 500	502 500	255 000
Nettoinvestoinnit yhteensä	-4 708 000	-375 000	-4 660 500	-2 952 500	-2 030 000

Konsernipalvelut:

Kiinteä omaisuus

Maa-alueiden hankinta: Maanhankinnasta vastaa kunnanhallitus.

Maanmyynti: Kunta luovuttaa maata asuntorakentamista ja yritystoimintaa varten. Luovutusmuotona on tonttien myynti ja vuokraus. Kaavoitetulla alueella rivitalotontin hinta on kirkonkylällä 20-30 e/m² ja Tupoksessa 20-30 e/m², omakotitalotontin hinta kirkonkylällä 15-35 e/m², Tupoksessa 15-35 e/m² ja Alatemmeksellä 4-6 e/m². Kerrostalotontin hinta on 80-120 e/kerros-m². Tontteja voidaan luovuttaa myös tarjousten perusteella. Tonttien vuosivuokrat ovat olleet 5-10 % myyntihinnasta. Asuintonttien vuosivuokra on 6 % tontin kauppahinnasta ja samalla uusien sopimusten osalta luovutaan maksettujen vuokrien hyvittämisestä mahdollisen tonttikaupan yhteydessä. Hallitukselle annetaan valtuudet määrätä asunto-, teollisuus- ja liiketonttien myynti- ja vuokrataso suhdannetilanteen mukaan. Kunta lohkoo pääsääntöisesti tontit ja perii lohkomiskustannukset tontin myynnin yhteydessä. Määrärahan käytöstä vastaa kunnanhallitus.

Irtain ja aineeton käyttöomaisuus

Määräraha on varattu sähköisten palvelujen kehittämiseen mm. nettisivujen uudistamiseen ohjelmistojen kehittämiseen. Määrärahan käytöstä vastaa hallintojohtaja.

Arvopaperit

Asunto-osakeyhtiön pääomittaminen. Siirretään mahdollisesti vuodelle 2023. Ehdollinen hanke, pääomitukselle ei välttämättä ole tarvetta, jos asunnot menevät hyvin kaupaksi.

Elinvoima

Uusien yritysalueiden pylonit.

Sivistys- ja hyvinvointi

Määräraha on varattu sähköisten palvelujen kehittämiseen mm. nettisivujen uudistamiseen ohjelmistojen kehittämiseen. Määrärahan käytöstä vastaa sivistysjohtaja.

Konsernipalvelut / omaisuuden hallinta:

Terveyskeskus

Lattiamateriaalien vaihtamista (hengittävä materiaalia tilalle).

Vanhan Limingan museoalue

Toteutetaan alustavasti vuonna 2024 kehittämissuunnitelman mukaisesti.

Vilho Lampi museo

Suunnitteluraha vuodelle 2022. Investointi edellyttää sopimusta.

Luontokeskus

Masterplanin mukaista jatkokehittämistä. Määrärahan tarve tarkistetaan vuosittain.

Kiinteistöjen purkutyöt

Alatemmeksen koulu (2022), Alatemmeksen vanhainkoti, Rantakylän koulu, Työkeskus, Vesikarin koulu ja hammashoitola -rakennus (2022).

Hannu Krankan koulun korjaukset

Lattiapinnoitteiden vaihto (muovimatosta kuivapuristelaattaan).

Hannu Krankka -liikuntapuisto

Hankkeen toteutuminen siirtynyt lähes kokonaan vuodelta 2021 vuodelle 2022.

Pienet peruskorjaushankkeet

Kiinteistöjen kunnossapitopalvelut toteuttaa määrärahojen puitteissa. Määrärahasta 45 000 euroa sidottu Vanamon päiväkodin piharakenteiden tekemiseen.

Malpe hankkeet

Ruutikankaan liittymä. Tupoksen ja Vesikarin liittymät. Pyöräbaana -hanke. Määrärahan käytöstä vastaa tekninen johtaja.

Teiden ja alueiden rakentaminen

Selvitys katujen kuntoinventoinnista (Sitowise) syksyllä. Bildontie 2021.

Katuinventointikohteiden kunnostaminen

Honkisuontie vuonna 2022-2023. Honkisuontie toteutetaan, mikäli saadaan rahoitus hankkeelle. Ehdollinen: jos ei saada rahoitusta, hankkeen toteuttamisaikataulu siirretään.

Saunaranta

Alueen rakentamisen tavoiteaikataulu siirtynyt talousarvio ja suunnitteluvuosille 2022-2023.

Kirkonranta

Välikaista ja kevyen liikenteen väylä.

Kotiranta

Valtionosuudet siirtyy vuodelta 2021 vuodelle 2022.

Ekokortteli

Hankkeen käynnistyminen korkeimmalta hallinto-oikeudelta saadun myönteisen päätöksen johdosta.

Ankkurilahti

Jukurintien eteläisen osan kunnallistekniikan rakentaminen.

Linnukkatien kevyenliikenteenväylä

Hankkeen toteuttamisen ajankohdassa epävarmuutta oikeusprosesseista johtuen.

Puistot ja leikkikentät

Toteutetaan teknisen liikelaitoksen suunnitelman mukaisesti. Meidän mestan toteutus 2021- 2022.

Liikuntapaikat

Kuntosalien laitteet 2022. Krankka-areenan varusteet. Investoinneista vastaa liikuntapalvelupäällikkö.

Yleisten alueiden kehittäminen

Torisuunnitelman eteenpäin vieminen.

Rantakylän virkistysalueen kehittäminen

Selvitystyön jatkaminen ja aikatauluttaminen, mm. liikennejärjestelyt.

Virtuaalinen kosteikkoelämyshanke (Luontokeskus)

6 D -kosteikkoelämys -hanke.

Varikko

Kaava on jo hyväksytty. Suunnittelu vuonna 2022 ja toteutus 2023 - 2024. Kun hankesuunnitelma on tehty, ratkaistaan hankkeen kustannustaso ja rahoitusmalli.

Junaradan alitus ja kurkitien kevyen liikenteen selvitys

Suunnitteluraha vuodelle 2022.

Tupoksen hankeselvitys

Selvitysryhmä nimetty ja selvitys on käynnissä. Hankkeen kustannukset täsmentyy selvityksen perusteella.

Linnukan koulun katos

Toteutetaan vuoden 2023 aikana.

Puistot ja leikkikentät

Uimahalli/maauimala -selvityksen tekeminen vuoden 2022 aikana.

10. LIKELAITOKSET

10.1 KUNNALLISTEKNIikka LIKELAITOS

Liikelaitoksen yleistavoite

Kunnallistekniikka liikelaitos rakentaa ja ylläpitää kunnallistekniikkaa asiakaslähtöisesti, laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti. Moniammatillisen henkilöstön, muiden kunnan hallintoyksiköiden sekä yhteisöjen ja yritysten välisellä hyvällä yhteistyöllä. *Vahvistamme omalla toiminnallamme kunnan vetovoimaisuutta.*

Yleiskuvaus liikelaitoksen palveluista ja tarkoituksesta

Kunnallistekniikka liikelaitoksen tehtävänä on rakentaa, kehittää ja ylläpitää laadukkaasti liikenneväylät, puisto- ja muut yleiset alueet, luontoharrastuskohteet ja ulkoliikuntapaikat sekä tuottaa mittauksen ja kartoituksen palveluja.

Liikelaitoksen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

---

- Hulevesijärjestelmän vastuiden jakaminen peruskunnan ja Limingan Vesihuollon välillä.
- Digitalisaation lisääminen toimintaan
- Jätehuollon kehittäminen yleisillä alueilla jatkuu.
- Hankkeet:
  - käynnissä oleva: Linnukkatien kevyen liikenteen väylän kehittäminen, Jättibalsamin torjunta Limingassa
  - rahoitusta haettu: Jalankulku- ja pyöräilyväylän aluereitin kehittäminen Jutkokylän alueella (660 000 € 50 % hanketuki)
- Investointiohjelman mukainen toiminta.
- Katuverkon kunnostaminen investointiohjelman mukaisesti, hyödyntäen katuinventoinnin tuloksia
- Kiintopisteverkon luominen.
- Tupoksen kehittämisen työryhmä.
- Kaluston uusiminen ja kehittäminen resurssien puitteissa.

Toimintasuunnitelma

Toimintaympäristöanalyysi

Liikelaitos huolehtii katuverkon, puistoalueiden, luontokohteiden ja ulkoliikuntapaikkojen kehittämisestä, rakentamisesta ja näiden ylläpidosta niin, että niiden muodostama yleiskuva paikkakunnasta on hoidettu ammattitaitoisesti, tehokkaasti ja taloudellisesti.

Kehittäminen

- Rakentamis- ja kunnossapitokohteiden priorisointi.
- Riittävä vuorovaikutus kaikkien toimialueen osapuolien kesken.
- Viestinnän lisääminen toiminnassa.

- Henkilöstön ammattiosaamisen tukeminen (turvallisuuskoulukset, atk-valmiudet yms.).
- Digitalisaation kehittäminen ja lisääminen jatkuu mm. sähköiset huoltopäiväkirjat, valvonnan kehittäminen, sisäiset järjestelmät, kunnossapidon seuranta.
- Liikuntapuolen kunnossapidon hoitoluokitukset yhteistyössä liikuntapalvelujen kanssa jatkuu.
- Viher- ja leikkipuistoverkoston kehittäminen, hoitoalueiden kasvun vaikutukset toimintaan.

Henkilöstö

Liikelaitoksessa on ammattitaitoinen henkilöstö ja koulutusta järjestetään koulutussuunnitelman mukaisesti. Pidetään yllä yhteisistä palaverikäytänteitä hyvän tiedottamisen tukena. Tehdään yhdessä työntekijöiden kanssa työhyvinvointisuunnitelma ja kannustamme henkilöstöä pitämään huolta omasta työterveydestä, osallistumaan kunnan tarjoamiin henkilöstöpalveluihin ja kehittämään omaa osamistaan mm. omaehtoisen opiskelun kautta.

Liikelaitoksessa työskentelee vaihteisesti 13 työntekijää. Esimies- ja valvonta tehtävissä toimii 2 henkilöä. Lisää resursseja tarvitaan työnjohto- ja valvonta tehtäviin sekä maarakentamisen (katurakentaminen, puistoalueet, muut yleiset alueet, rakennushankkeet) tehtävissä. Kausityötehtäviin palkataan määräaikaista 3-5 henkilöä. Tukityöllistettyjä työllistetään 2-4 henkilöä vuoden aikana kunnossapidon eri tehtäviin.

Merkittävimmät riskit

- Suurimpia haasteita katuverkon kunnan rapistuminen. Katuinventointi toteutettu v.2021.
  - päällystevauriot, routavauriot, kuivatus, sillat , valaistus, vanhan uusiminen (led-valaistus, energiansäästö)
- Kustannusten hallinta koko toimialueella, haasteet riittävän hoitotason ylläpidosta ja määrittelystä suhteessa käyttökustannuksiin. Kaava-alueet laajenevat, ulkoliikunta- ja luontokohteiden käyttöpaineet ja hoidon laatutason vaatimukset lisääntyneet.
- Pieni organisaatio, haavoittuvaisuus, sairaslomat.
- Riittävät resurssit ja kaluston kunto. Vaikutus toimintavarmuuteen.
- Osaavan työvoiman saatavuus
- Kustannuskehitys urakoinnissa ja tarvikkeiden hinnoissa.

Riskejä hallitaan mm.

- riittävä rahoitus kunnossapitoon ja aktiiviset toimenpiteet kun ongelma havaitaan
- osaava ja oma-aloitteinen henkilöstö
- lomajaksotus ja tukipalvelut
- kaluston harkittu uusiminen
- kilpailutus

Tuloslaskelma peruskunnan tuloslaskelmakaavalla

TULOSLASKELMA	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
LIKEVAIHTO	1 427 545	1 788 200	1 908 152	1 926 454	1 973 188
Liiketoiminnan muut tuotot	34 910				
Tuet ja avustukset kunnalta	12 047		16 000	16 000	16 000
Valmistus omaan käyttöön			101 220	102 232	103 255
Materiaalit ja palvelut					
Ostot tilikauden aikana					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-176 277	- 197 300	- 191 500	-193 054	-197 925
Palvelujen ostot	-730 439	-840 700	-885 842	-904 105	-936 420
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-350 132	-480 400	-607 450	-611 750	-619 449
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-93 475	-110 400	-132 100	-109 608	-111 582
Muut henkilösivukulut	-9 076	-19 800	-24 282	-24 603	-25 031
Henkilöstökulut yhteensä	-452 685	-610 600	-763 832	-745 962	-756 063
Avustukset	-4 325	- 5 000	-5 200	-5 222	-5 244
Poistot ja arvonalentumiset			-2 340		
Liiketoiminnan muut kulut	-116 805	-151 600	-142 450	-144 587	-147 307
LIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-6 027	250	36 548	51 756	49 484
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korvaus peruspääomasta					
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUN.ERIÄ	-6 027	250	36 548	51 756	49 484
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-6 027	250	32 558	47 926	45 473
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-6 027	250	34 208	47 926	45 473

Palvelujen järjestämissuunnitelma 2022

Palvelu	Arvio palvelu- tarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitelmakau- della
Katujen kunnossapito	ennallaan	10%	90%	kilpailutus, omajohtoinen työ	hankintahintojen nousu, kustannuspain- eet, katu- verkko laajenee
Aurauspalvelu	ennallaan	0%	100%	kilpailutus	muuttuvat kohteet, ulkoinen myynti jää peruskunnalle.
Yksityistiet	ennallaan	5%	95%	kilpailutus, omajohtoinen työ	tiekuntien vakiinnuttaminen,
Liikuntapaikat	ennallaan	58%	42%	kilpailutus, omajohtoinen työ	liikunta-alueiden ja hoitokaluston kehittäminen
Puistot, muut yleiset alueet	ennallaan	32%	68%	kilpailutus, omajohtoinen työ	päivitykset kaava-alueiden laajentuminen,
Mittaus ja kartoitus, kiinteistöjen muodostus	ennallaan	100%	0%	omajohtoinen työ	lohkomiset, katualuelunatukset, kiintopisteverkoston luominen

10.2 RUOKA-, PUHTAUS- JA KIINTEISTÖPALVELUJEN LIKELAITOS

Liikelaitoksen yleistavoite

Ruoka- ja puhtauspalvelut tukevat asiakasorganisaatioitaan onnistumaan omissa tehtävissään tarjoamalla maukasta ja terveellistä, ravitsemussuositusten mukaista ruokaa sekä puhtaan ja viihtyisän toimintaympäristön.

Kiinteistöpalveluiden tavoitteena on tuottaa kiinteistönhoito- ja kunnossapitopalvelut laadukkaasti sekä taloudellisesti. Monituottajamallin avulla saadaan vertailutietoa palvelun laadusta sekä hinnasta. Kiinteistönhoito- ja kunnossapitotyön tehokkuutta ja suunnitelmallisuutta kehitetään yhdessä palvelun käyttäjien kanssa. Kiinteistöpalveluiden tehtäviin kuuluu hoitaa liikelaitoksen ruuankuljetus kustannustehokkaasti päiväkodeille, kouluille ja ateriapalveluasiakkaille.

Yleiskuvaus liikelaitoksen palveluista ja tarkoituksesta

Liikelaitoksen toiminta-ajatuksena on tuottaa kunnan eri toimipaikkojen ja asiakaskuntien tarvitsemat ruoka-, puhtaus- ja tilapalvelut taloudellisesti sekä asiakkaan toiminta ja tarpeet huomioiden.

Ruokapalvelujen asiakkaista valtaosa on lapsia ja nuoria sekä heidän kanssaan työskentelevää kunnan henkilökuntaa. Ruokapalvelut valmistavat lisäksi laitospalveluita ja kotiin kuljetettavia ateriapakkauksia. Linnukan ja Tupoksen valmistavista keittiöistä valmistetaan lähes 3700 lounasannosta päivittäin. Ruoanvalmistuksessa käytetään pääsääntöisesti suomalaista lihaa sekä muita kotimaisia elintarvikkeita. Lähellä tuotettuja elintarvikkeita löytyy ruokalistalta perunan, juureksien, maidon ja leivän osalta. Tehokas valmistusprosessi ja kustannustietoisuus takaavat sen, että tuotetut ruokapalvelut ovat laadukkaita, mutta edullisia.

Puhtauspalvelujen siivottavat kohteet ovat kunnan omassa toiminnassa olevia kiinteistöjä. Siivottavaa pintaa 26 eri kiinteistössä on noin 45 000 m². Puhtauspalvelujen tavoitteena on tuottaa palvelu taloudellisesti sekä huolehtia kiinteistön käyttäjille eri tilatyypin ja käyttöasteen mukainen puhtaustaso. Siistit ja puhtaat tilat luovat tilojen käyttäjille viihtyvyyttä, hygieenisyyttä sekä käyttöturvallisuutta. Laitoshuoltajat toimivat kiinteistöhuollon kanssa yhteistyössä huomioiden kiinteistön huolto ja korjaustarpeita. Puhtauspalveluita on ulkoistettu yksityiselle palveluntuottajalle Liminganlahden ja Ojanperän koulun sekä Aapin päiväkodin osalta. Ojanperän koulun puhtauspalveluntuottaja hoitaa myös ruoanjakelupalveluita kohteella.

Kunnan omistamien kiinteistöjen kerrosala on noin 51 000 m² ja tilavuus n. 255 000 m³. Kiinteistöpalveluiden kunnossapidettäviin rakennuksiin kuuluvat eri koulut, päiväkodit, nuorisotalot, huoltorakennukset, museoalueen rakennukset sekä terveyskeskus, Liminganlahden luontokeskus, Lakeuden kuntoutuskeskus, Arboretum, kunnanvarikko ja liikuntahallit. Kiinteistöt on jaettu kiinteistönhoitajien kesken vastuurakennuksiin. Kiinteistöhuollon ja käyttäjien apuna on huoltokirjaohjelma, joka auttaa kiinteistöjen suunnitelmallista kunnossapitoa. Järjestelmä helpottaa kiinteistönkäyttäjien palvelupyyntöjen tekoa, vikojen sekä puutteiden ilmoittamista eri kiinteistöjen osalta. Lisäksi kiinteistöpalveluiden vastuualueeseen kuuluu huolehtia ruuankuljetus kouluille, päiväkodeille ja ateriapalveluasiakkaille. Pääsääntöisesti kiinteistönhoito tehdään liikelaitoksen omana työnä lukuun ottamatta Ojanperän koulua ja Aapin päiväkotia.

Liikelaitoksen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnitelmakaudella

---

- Sote-uudistuksen vaikuttavuuden ja mahdollisuuksien selvittäminen liikelaitoksen toimintakenttään.
- Ruokahävikin vähentäminen. Seuranta menetelmien kehittäminen ja dokumentointi.
- Kiinteistöjen ylläpidon puolella jatketaan sähköisenuoltokirjan käyttöönottoa. Käyttäjien tekemiä huoltopyyntöjen ja vikailmoitusten tekemistä ohjataan sähköisenjärjestelmän piiriin. Selvitetään mahdollisen Qr-koodin käyttöönottoa ja käyttöasteen mittarointia.
- Jätehuollon kehittäminen ja kierrätysasteen parantaminen kiinteistöissä.
- Ruokapalveluiden toimintaa kehitetään toiminnanohjausjärjestelmällä. Tutkitaan mahdollisuus siirtyä vuoden 2022 aikana raaka-ainetilauksien tekemiseen ohjelman avulla.
- Ruokapalveluiden henkilöstön kouluttaminen (2-4 henkilöä) oppisopimuksella yhteistyössä seudullisesti järjestettävän koulutuksen avulla. Koulutuksen tarkoitus on lisätä verkostoyhteistyötä ja ammatillista osaamista.
- Lasten ja nuorten osallistaminen kouluruokalistan suunnitteluun ja ideointiin.
- Asiakastytyväisyyskysely ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalveluille.
- Vastata palveluilla asiakasorganisaatioiden muuttuviin tarpeisiin
- Korona viruksesta aiheutuvat toimenpiteet.

Toimintasuunnitelma

Toimintaympäristöanalyysi

Liikelaitos tarjoaa asiakkailleen ruoka-, puhtaus-, kiinteistöhoito- ja kunnossapitopalvelut ammattitaitoisesti, tehokkaasti ja taloudellisesti.

Kehittäminen

Liikelaitoksen mahdollisuuksien selvittäminen Sote-uudistuksen myötä ruoka-, puhtaus- ja kiinteistöpalveluiden toiminta-alueella. Siirtyvien palveluiden selvittäminen sekä arviointi mahdollisesta yhteistyökuvioista alueuudistuksen kanssa.

Ruokapalvelut

Toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoa lisätään vuoden 2022 aikana, selvitetään mahdollisuutta siirtyä tilamaan järjestelmän kautta raaka-aineet toimittajilta. Tavoitteena on tehostaa ostamista, sekä vähentää ruokahävikkiä hankintoja optimoimalla.

Lasten ja nuorten osallistaminen ruokalistan suunnitteluun. Yhteistyön lisääminen koulujen ruokalatoimikuntien/ oppilaskuntien osalta ruokalistan suunnittelussa sekä ideointia maistuvien kasvisruokien osalta oppilasruokailuun. Tavoitteena saada nostettua lasten ja nuorten toiveita ruokalistalle sekä ruokahävikin minimointia lautashävikin osalta.

Ruokahävikkiä pyritään vähentämään kokonaisvaltaisesti aterian elinkaarenaikana ruokalistan suunnittelusta valmiin ruoan tarjoiluun. Vuoden 2022 aikana tavoitteena on luoda hävikkiruoan seuraamista ja dokumentointia varten menetelmät.

Ruokapalveluilla on käytössä Linnukan valmistuskeittiössä uudet, modernit ja toimivat tilat, sekä koneet ja laitteet. Uudet koneet ja laitteet mahdollistavat tuotanto ja työtapoja, jotka parantavat laatua sekä kustannustehokkuutta. Koneiden ja laitteiden osalta tullaan järjestämään koulutuksia, jotta uusi teknologia saadaan tehokkaasti hyödynnettyä tuotantoprosesseissa.

Puhtauspalvelut

Puhtauspalveluiden ja sen hallinnon alaisuudessa olevien tehtävien osalta on siirrytty monituottajamalliin. Monituottajamallissa haetaan vertailutietoja yksityiseltä palveluntuottajalta laadun ja hinnan osalta. Sopimusten laadunhallinnan seuranta tehdään tehokkaasti laadun ja hinnan osalta. Laatua seurataan myös säännöllisillä kehitystapaamisilla, johon osallistuu käyttäjiä, tilaaja ja palveluntuottaja.

Työhyvinvointia pyritään lisäämään. Henkilöstöä otetaan mukaan oman työnsuunnitteluun sekä työkiertoa kehitetään työkohteiden välillä. Työkierrolla pyritään lisäämään henkilöstön osaamista sekä työssä jaksamista.

Kiinteistöpalvelut

Kiinteistöt on jaettu niin, että jokaisella kiinteistöhoitajalla on nimetyt kiinteistöt vastuullaan hoidettavana. Kiinteistöt pyritään hoitamaan niin hyvin, että ns. hälytystehtäviä tulisi mahdollisimman vähän. Hyvä kiinteistöhoito jatkaa rakennusten elinkaarta sekä vähentää sisäilmaongelmia.

Kiinteistöjen huoltokirjan käyttöä tullaan tehostamaan. Huoltokirjoja täydennetään vähintään niin, että jokaisesta kiinteistöstä löytyy ainakin perustiedot. Kiinteistönhoidon ylläpitotehtävät kirjataan huoltokirjaan. Asiakkaita ohjataan tekemään palvelupyynnöt huoltokirjan kautta.

Henkilöstö

Tavoitteena on se, että koko henkilöstö on ammattitaitoista ja koulutusta järjestetään tarvittaessa. Liikelaitoksessa lisätään osaamista ja koulutusta kaikilla toimialueilla. Koulutukset järjestetään koulutussuunnitelman mukaan. Koulutukseen osallistuva henkilö jakaa saamansa opin koko toimialueen henkilöstölle. Omaehtoiseen opiskeluun kannustetaan. Kannustetaan henkilökuntaa huolehtimaan omasta työhyvinvoinnista sekä osallistumaan omaehtoiseen kunnan tarjoamiin liikuntaryhmiin.

Liikelaitoksessa työskentelee noin 60 työntekijää.

Merkittävimmät riskit

- Talouden pysyminen hallinnassa
- Työvoiman saatavuus tulevaisuudessa.

Monimuotoisten kiinteistöjen sisäilmaongelmien esiintyminen.

Riskejä hallitaan mm.

- seuraamalla kiinteistöjen tilannetta mm. kunnan sisäilmatyöryhmässä
- aktiivisilla toimenpiteillä, kun ongelmia havaitaan
- tiedottamalla kiinteistöjen käyttäjiä
- tehokkaalla siivouksella
- aktiivisella kiinteistöhuollolla

Talous

Tuloslaskelma peruskunnan tuloslaskelmakaavalla

TULOSLASKELMA	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
LIKEVAIHTO	7 402 981	8 458 700	8 752 212	8 752 482	8 754 169
Liiketoiminnan muut tuotot	95 840	10 000			
Tuet ja avustukset kunnalta	10 090	10 000	4000	4040	4080
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-1 745 750	-2 040 300	-2 066 145	-2 086 726	-2 107 514
Palvelujen ostot	-983 840	-893 00	-973 716	-983 166	-992 711
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-1 488 526	-1 714 500	-1 720 804	-1 737 258	-1 753 877
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-288 901	-328 300	-312 658	-315 663	-318 698
Muut henkilösivukulut	-88 902	-61200	-57 820	-58 371	-58 928
Henkilöstökulut yhteensä	-1 866 332	-2 14 000	-2 091282	-2 111 292	-2 131 503
Poistot ja arvonalentumiset					
Liiketoiminnan muut kulut	-2 809 592	-3 426 137	-3 574 750	-3 608 067	-3 643 990
LIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	103 578	15 263	50 319	-32 730	-117 467
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korvaus peruspääomasta					
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SA-					
TUN.ERIÄ	103 578	15 263	50 319	-32 730	-117 467
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUK-					
SIA	103 578	15 263	50 319	-32 730	-117 467
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	103 580	15 263	50 319	-32 730	-117 467

Palvelujen järjestämissuunnitelma 2022

Palvelu	Arvio palvelu- tarpeesta	Oman tuotannon osuus	Ostopalvelut	Hankintatapa	Muutokset suunnitelma- kaudella
Ruokapalvelut	Ennallaan	100%		2 valmistuskeittiötä	Ei muutoksia
Puhtauspalvelut	Ennallaan	n.85 %	n. 15-30 %	kilpailutus	Ojanperän koulun ja Aapin päiväkodin puhtauspalveluiden mahdollinen kilpailuttaminen / option käyttäminen
Kiinteistöpalvelut	Ennallaan	n. 70 %	n. 15-30%	kilpailutus	Ojanperän koulun ja Aapin päiväkodin kiinteistöpalveluiden mahdollinen kilpailuttaminen / option käyttäminen